

01,02-05-2

Број: 05-05-3346-2/13

Сарајево, 19. новембар 2013. године

**ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**- ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
- ДОМ НАРОДА**

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 20-11-2013

Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Kodni broj	Broj kabineta
01,02-05-2		1208	15

#

Предмет. Сагласност за ратификацију споразума, тражи се

У складу са чланом 16. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора ("Сл. гласник БиХ", бр 29/00 и 32/13), достављамо вам ради давања сагласности за ратификацију:

Споразум о финансирању између Босне и Херцеговине и Европске комисије у вези са прекограничним програмом Босна и Херцеговина – Србија у оквиру Инструмента за претприступну помоћ за 2012. годину. Споразум је потписан 21. децембра 2012. године у Бриселу и 06. септембра 2013. године у Сарајеву, а потписала га је, у име Босне и Херцеговине, гђа. Невенка Савић, директорица Дирекције за европске интеграције БиХ.

Будући да је Министарство финансија и трезора БиХ надлежно за провођење поступка за закључивање овог споразума, молимо вас да на састанке ваших комисија, односно сједнице Дома, поред представника Предсједништва БиХ, као предлагача, позовете и представника Министарства који заступницима, односно делегатима може дати све потребне информације о споразуму.

С поштовањем,

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

Борис Буха

MFA – BA - MPP
Broj: 08/1-22-05-5-14285-2/13
Sarajevo, 13.11.2013.godine

PREDSJEDNIŠTVO
BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

FORMIRANO: 18-11-2013			
Broj predmeta	Broj predmeta	Broj predmeta	Broj predmeta
05	14-1	3346	

PREDSJEDNIŠTVO
BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

Predmet: Prijedlog Odluke o ratifikaciji Sporazuma o financiranju između Bosne i Hercegovine i Europske Komisije glede prekograničnog programa Bosna i Hercegovina – Srbija u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć za 2012. godinu, dostavlja se

Dostavljamo Prijedlog odluke o ratifikaciji Sporazuma o financiranju između Bosne i Hercegovine i Europske Komisije glede prekograničnog programa Bosna i Hercegovina – Srbija u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć za 2012. godinu, potpisan u Bruxellesu 21. prosinca 2012. godine i u Sarajevu 6. rujna 2013. godine, na engleskome jeziku.

Podsjećamo da je Predsjedništvo Bosne i Hercegovine na 37. redovitoj sjednici, održanoj 8. srpnja 2013. godine, prihvatilo navedeni sporazum i za njegovo potpisivanje ovlastilo Nevenku Savić, direktoricu Direkcije za europske integracije Bosne i Hercegovine.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 67. sjednici održanoj 6. studenoga 2013. godine, utvrdilo je prijedlog Odluke o ratifikaciji predmetnog Sporazuma.

Molimo Predsjedništvo Bosne i Hercegovine da donese Odluku o ratifikaciji Sporazuma o financiranju između Bosne i Hercegovine i Europske Komisije glede prekograničnog programa Bosna i Hercegovina – Srbija u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć za 2012. godinu.

S poštovanjem,

MINISTAR

dr. Zlatko Lagumdžija

SPORAZUM O FINANCIRANJU

IZMEĐU

BOSNE I HERCEGOVINE

I

EUROPSKE KOMISIJE

GLEDE PREKOGRAIČNOG PROGRAMA
BOSNA I HERCEGOVINA - SRBIJA

U OKVIRU INSTRUMENTA ZA PRETPRISTUPNU
POMOĆ

ZA 2012. GODINU

(Centralizirano upravljanje)

SADRŽAJ

Preambula

- 1. Program**
- 2. Realizacija programa**
- 3. Odgovorne strukture i nadležna tijela**
- 4. Financiranje**
- 5. Rok za ugovaranje**
- 6. Rok za izvršavanje ugovora**
- 7. Rok za isplatu sredstava**
- 8. Tretiranje primitaka**
- 9. Prihvatljivost troškova**
- 10. Čuvanje dokumentacije**
- 11. Mapa puta za decentralizaciju bez ex ante kontrola**
- 12. Tumačenje**
- 13. Djelomična nevalidnost i nenamjerni propusti**
- 14. Pregled, izmjena i dopuna**
- 15. Prekid**
- 16. Rješavanje razlika**
- 17. Obavijesti**
- 18. Broj originalnih primjeraka**
- 19. Dodaci**
- 20. Stupanje na snagu**

Dodatak A **Prekogranični program Bosna i Hercegovina - Srbija u okviru IPA**
komponente prekogranične suradnje za 2012. godinu koji je usvojen
prema Odluci Komisije C (2012) 9691 od 13. prosinca 2012. godine

Dodatak B **Okvirni sporazum između Komisije Europskih zajednica i Bosne i**
Hercegovine, od 20. veljače 2008. godine

Dodatak C **Izvješćivanje**

SPORAZUM O FINANCIRANJU

BOSNA I HERCEGOVINA

i

EUROPSKA KOMISIJA

dalje u tekstu zajednički označeni kao "Stranke", ili pojedinačno kao "zemlja korisnica" u slučaju Bosne i Hercegovine, ili kao "Komisija" u slučaju Europske komisije.

S obzirom da:

- (a) Dana 1. kolovoza 2006, Vijeće Europske unije je usvojilo Uredbu (EZ) broj 1085 / 2006 za uspostavu instrumenta za prepristupnu pomoć (u daljnjem tekstu: "Okvirna IPA uredba"). Stupivši na snagu od 01. siječnja 2007. ovaj instrument predstavlja jedinstveni pravni temelj za pružanje financijske pomoći zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima u njihovim nastojanjima da unaprijede političke, gospodarske i institucionalne reforme s ciljem njihovog eventualnog učlanjenja u Europsku uniju.
- (b) Dana 12. lipnja 2007. Komisija je usvojila Uredbu (EZ) broj 718/2007, kojom se provodi Okvirna IPA uredba, kojom se detaljno razrađuju odredbe o primjenjivom upravljanju i kontroli (u daljnjem tekstu: "IPA Uredba o realizaciji").
- (c) Pomoć Europske unije u okviru instrumenta za prepristupnu pomoć treba nastaviti podržavati zemlje korisnice u njihovim nastojanjima da ojačaju demokratske institucije i vladavinu prava, reformu javne uprave, provedbu gospodarskih reformi, poštivanje ljudskih i manjinskih prava, promicanje jednakosti spolova, održavanje razvoja civilnog društva i unaprijeđenje regionalne suradnje, kao i pomirenje i rekonstrukciju, te doprinos održivom razvoju i smanjenju siromaštva.

Za potencijalne kandidate pomoć Europske unije također može obuhvatati usklađivanje s *pravnom stečevinom* EU, kao i potporu za investicijske projekte, osobito ciljajući na izgradnju kapaciteta upravljanja u području regionalnog razvoja, razvoja ljudskih potencijala i ruralnog razvoja.

- (d) Stranke su zaključile 20. veljače 2008. godine Okvirni sporazum kojim se utvrđuju opći uvjeti suradnje i realizacije pomoći Europske unije u okviru Instrumenta za prepristupnu pomoć.

- (e) "Višegodišnji Prekogranični program Bosna i Hercegovina - Srbija" za godine 2007 - 2013 usvojen je Odlukom C (2007) 6344 od 18. prosinca 2007, i revidiran Odlukom C (2010) 6948 od 4. listopada 2010. godine i Odlukom o realizaciji C (2012) 9691 od 13. prosinca 2012. godine (dalje u tekstu: "program"). Ovaj program provodi Komisija na centraliziranom temelju.
- (f) Neophodno je za realizaciju ovog programa da Stranke zaključe Financijski sporazum za utvrđivanje uvjeta za isporuku pomoći Europske unije i pravilnik i postupke za isplatu u svezi s tom pomoći, kao i uvjete pod kojim će se upravljati tom pomoći.

DOGOVORILI SU SLIJEDEĆE:

1 PROGRAM

Komisija će putem granta doprinijeti financiranju slijedećeg programa, koji je izložen u Dodatku A ovog Sporazuma.

Program broj: Bosna i Hercegovina: 2012/023-592 (CRIS)

Naslov: Prekogranični program Bosna i Hercegovina - Srbija u okviru IPA komponente prekogranične suradnje za 2012. godinu.

2 REALIZACIJA PROGRAMA

- (1) Ovaj program realizira Komisija na centraliziranom temelju, u smislu Članka 53a Uredbe Vijeća (EZ Euratom) br. 1605/2002 o Financijskoj uredbi koja se primjenjuje na opći proračun Europskih zajednica, kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Uredbom (EZ, Euratom) br. 1525/2007 od 17. prosinca 2007. godine (dalje u tekstu: "Financijska uredba").
- (2) Program se realizira sukladno odredbama Okvirnog sporazuma o Pravilniku za suradnju u svezi s Pomoći EU za Bosnu i Hercegovinu i realizaciju Pomoći u okviru Instrumenta pomoći za pretpistup (IPA) koji su Stranke zaključile 20. veljače 2008. godine (dalje u tekstu: "Okvirni sporazum"), koji je izložen u Dodatku B ovog Sporazuma.

3 ODGOVORNE STRUKTURE I NADLEŽNI ORGANI

- (1) Korisnik određuje nacionalnog IPA koordinatora, sukladno Okvirnom sporazumu, koji nastupa kao predstavnik Korisnika pred Komisijom. On / ona osiguravaju održavanje bliske veze između Komisije i Korisnika glede općeg procesa pristupanja i glede pomoći za pretpistup EU u okviru IPA.
- (2) Nacionalni IPA koordinator odgovoran je za koordinaciju sudjelovanja zemlje korisnice u mjerodavnim prekograničnim programima kao i u transnacionalnim, međuregionalnim i programima morskih slivova u okviru drugih instrumenata Europske unije.
- (3) Zemlje korisnice uspostavljaju operativne strukture za dio programa koji se odnosi na njihov teritorij. Njihove funkcije i odgovornosti su definirane u programu prekogranične suradnje, uz izuzetak tendera, ugovaranja i plaćanja, koji spadaju u odgovornost Komisije.
- (4) Operativna struktura usko surađuje u realizaciji ovog programa s operativnom strukturom / (-ama) Srbije.

- (5) Operativne strukture i zemlje sudionice uspostavljaju zajedničko tehničko tajništvo koje pruža pomoć operativnim strukturama i zajednički nadzorni odbor prema Članku 142 IPA Uredbe o realizaciji u izvršavanju svojih preuzetih obveza.

Zajedničko tehničko tajništvo može imati uspostavljene podružnice u svakoj od zemalja sudionica.

4 FINANCIRANJE

Financiranje za realizaciju ovog Sporazuma je kako slijedi:

- (a) Doprinos Europske unije za 2012. godinu je fiksiran na maksimalno 1.000.000 EUR (jedan milijun eura) za dio programa koji se odnosi na Bosnu i Hercegovinu, kako je navedeno u Pravitku A1 i Dodatku A ovog Sporazuma. Međutim, plaćanje doprinosa Europske unije od strane Komisije vrši se u okviru raspoloživih sredstava;
- (b) Troškove odgovornih struktura i nadležnih tijela koje uspostavlja država korisnica za provođenje programa snosi Korisnik uz izuzetak troškova navedenih u Članku 94 (1) (f) IPA Uredbe o realizaciji, kako je navedeno u Dodatku A ovog Sporazuma.

5 ROK ZA UGOVARANJE

- (1) Pojedinačni ugovori i sporazumi kojima se realizira ovaj Sporazum zaključuju se najkasnije do tri godine nakon datuma zaključivanja ovog Sporazuma.
- (2) Sredstva za koja nije potpisan ugovor prije istjecanja roka za ugovaranje se otkazuju.

6 ROK ZA IZVRŠAVANJE UGOVORA

- (1) Ugovori moraju biti izvršeni u roku od maksimalno 2 godine od istjecanja datuma za ugovaranje.
- (2) Rok za izvršavanje ugovora može biti produljen prije istjecanja njegovog roka za završetak u opravdanim slučajevima.

7 ROK ZA ISPLATU SREDSTAVA

- (1) Isplata sredstava mora biti izvršena najkasnije godinu dana nakon krajnjeg roka za izvršavanje ugovora.
- (2) Rok za isplatu sredstava može biti produljen prije istjecanja njegovog krajnjeg roka u opravdanim slučajevima.

8 TRETIRANJE PRIMITAKA

- (1) Primici u svrhu IPA uključuju prihod ostvaren u operaciji, tijekom razdoblja njenog sufinanciranja, od prodaje, iznajmljivanja, usluge registracije / naknada za usluge ili drugih jednakovrijednih primitaka osim:
 - (a) prihoda ostvarenih tijekom ekonomskog vijeka sufinanciranih investicija u slučaju investicija u tvrtke;
 - (b) prihoda ostvarenih u okviru mjere financijskog inženjeringa, uključujući poduzetnički kapital i sredstva za zajmove, garantna sredstva, leasing;
 - (c) gdje je primjenjivo, doprinosa iz privatnog sektora za sufinanciranje operacija, koji se prikazuju zajedno s javnim doprinosom u financijskim tablicama programa.
- (2) Primici kako su prethodno određeni u stavku 1, predstavljaju prihod koji se oduzima od iznosa prihvatljivih troškova za predmetne operacije. Najkasnije do zatvaranja programa, takvi prihodi oduzimaju se od prihvatljivih troškova predmetne operacije u potpunosti ili razmjerno, ovisno o tome jesu li ostvareni u cijelosti ili samo djelomično kroz sufinanciranu operaciju.

9 PRIHVATLJIVOST TROŠKOVA

- (1) Izdaci u okviru programa u Dodatku A su prihvatljivi za doprinos Europske unije ako su zapravo nastali nakon potpisivanja ovog Sporazuma.
- (2) Slijedeći troškovi nisu prihvatljivi za doprinos Europske unije u okviru programa u Dodatku A:
 - (a) porezi, uključujući porez na dodanu vrijednost;
 - (b) carinske i uvozne pristojbe, ili neke druge pristojbe;
 - (c) kupovina, zakupnina ili leasing zemljišta i postojećih zgrada;
 - (d) novčane kazne, financijski penali i sudski troškovi;
 - (e) operativni troškovi;
 - (f) polovna oprema;
 - (g) bankarski troškovi, troškovi jamstava i slične pristojbe;
 - (h) troškovi konverzije, troškovi i gubici u svezi s bilo kojom komponentom posebnih deviznih euro računa, kao i drugi čisto financijski troškovi;

- (i) ostali doprinosi u naturi;
 - (j) kamata na dug.
- (3) Iznimno od prethodnog stavka 2 slijedeći izdaci su prihvatljivi:
- (a) porezi na dodanu vrijednost, ako su ispunjeni slijedeći uvjeti:
 - (i) porezi na dodanu vrijednost se ne mogu povratiti ni na koji način;
 - (ii) utvrđeno je da ih snosi krajnji korisnik, i
 - (iii) oni su jasno identificirani u prijedlogu projekta.
 - (b) troškovi koji se odnose na transnacionalne financijske transakcije;
 - (c) u slučaju kada provođenje neke aktivnosti zahtijeva otvaranje zasebnog računa ili više njih, bankovni troškovi za otvaranje i vođenje računa;
 - (d) naknade za pravne savjete, bilježničke naknade, troškovi tehničkih ili financijskih stručnjaka i računovodstveni ili revizijski troškovi, ako su izravno povezani sa sufinanciranom operacijom i neophodni su za njenu pripremu ili provedbu;
 - (e) troškovi jamstva banke ili druge financijske institucije, u mjeri u kojoj se ta jamstva zahtijevaju prema državnim zakonima i zakonima EU;
 - (f) opći troškovi, pod uvjetom da se temelje na stvarnim troškovima vezanim za izvršenje predmetne operacije. Jedinствене paušalne stope temeljene na prosječnim troškovima ne smiju premašivati 25% od izravnih troškova operacije koji mogu utjecati na razinu općih troškova. Obračun se uredno dokumentira i periodično pregleda;
 - (g) kupnja zemljišta za iznos do 10% prihvatljivih troškova u predmetnoj aktivnosti.
- (4) Osim tehničke pomoći za prekogranični program iz Članka 94 IPA Uredbe o realizaciji, slijedeći izdaci koje podmiruju tijela javne vlasti u pripremi ili provedbi operacije su prihvatljivi:
- (a) troškovi stručnih usluga koje pružaju javne vlasti, osim krajnjeg korisnika, u pripremi ili provedbi operacije;
 - (b) troškovi pružanja usluga vezanih uz pripremu i provedbu operacija koje pruža javna vlast, koja je sama po sebi krajnji korisnik i koja provodi operaciju za vlastiti račun bez pribjegavanja drugim, vanjskim pružateljima usluga, ako su to dodatni troškovi i odnose se na same izdatke i izravno se plaćaju za sufinanciranu operaciju.

Predmetno nadležno javno tijelo ili fakturira troškove iz točke (a) ovog stavka prema krajnjem korisniku ili potvrđuje te troškove na temelju dokumenata ekvivalentne dokazne vrijednosti koji omogućavaju utvrđivanje stvarnih troškova koje je to tijelo platilo za tu operaciju.

Troškovi iz točke (b) ovog stavka moraju biti potvrđeni pomoću dokumenata koji dopuštaju utvrđivanje stvarnih troškova koje je predmetno javno tijelo platilo za tu aktivnost.

- (5) Bez obzira na odredbe stavaka 1 do 4, daljnja pravila o prihvatljivosti izdataka mogu biti propisana u prekograničnom programu u Dodatku A ovog Sporazuma

10 ČUVANJE DOKUMENTACIJE

- (1) Svi dokumenti koji se odnose na program u Dodatku A spremaju se za razdoblje od najmanje pet godina od datuma na koji Parlament Europe odobri pražnjenje za proračunsku godinu na koju se predmetna dokumentacija odnosi.
- (2) U slučaju da program u Dodatku A nije definitivno zatvoren u roku koji je definiran u Prethodnom stavku 1, dokumentacija koja se na njega odnosi čuva se do kraja godine koja slijedi godinu u kojoj je program iz Dodatak A zatvoren.

11 MAPA PUTA ZA DECENTRALIZACIJU BEZ EX ANTE KONTROLA

- (1) Zemlja korisnica uspostavlja detaljnu mapu puta sa indikativnim mjerilima i rokovima za postizanje decentralizacije s *ex ante* kontrolama od strane Komisije. Pored toga, zemlja korisnica uspostavlja indikativnu mapu puta za postizanje decentralizacije bez *ex ante* kontrola od strane Komisije.
- (2) Komisija prati provedbu mape puta spomenute u stavku 1, i vodi računa o rezultatima koje zemlja korisnica ostvari u ovom kontekstu, posebice u pružanju pomoći. Mapa puta za postizanje decentralizacije bez *ex ante* kontrola može se odnositi na postupno ukidanje različitih vrsta *ex ante* kontrole.
- (3) Zemlja korisnica redovito izvješćuje Komisiju o napretku koji se ostvari u realizaciji ovog plana.

12 TUMAČENJE

- (1) Osim ako podliježu izričitim odredbama u ovom Sporazumu koje nalažu suprotno, termini uporabljeni u ovom Sporazumu imaju isto značenje koje im je pripisano u Okvirnoj IPA uredbi i IPA Uredbi o realizaciji.

- (2) Osim ako podliježu izričitim odredbama u ovom Sporazumu koje nalažu suprotno, sve reference na ovaj Sporazum su reference Sporazum kako je izmijenjen, dopunjen, proširen ili zamijenjen s vremena na vrijeme.
- (3) Sva pozivanja na propise Vijeća ili Komisije odnose se na verziju tih uredbi kako je naznačeno. Ukoliko je potrebno, izmjene tih uredbi transponuju se u ovaj Sporazum putem amandmana.
- (4) Naslovi u ovom Sporazumu nemaju nikakav pravni značaj i ne utječu na njegovo tumačenje.

13 DJELOMIČNA NEVALIDNOST I NENAMJERNI PROPUSTI

- (1) Ako odredba ovog Sporazuma jeste ili postane nevažeća, ili ako ovaj Sporazum sadrži nenamjerne propuste, to neće utjecati na validnost ostalih odredbi ovog Sporazuma. Stranke će zamijeniti svaku nevaljanu odredbu valjanom odredbom koja je najbliža moguća svrsi i namjeni nevažeće odredbe.
- (2) Stranke će ispraviti bilo koji nenamjerni propust odredbom koja najbolje odgovara svrsi i namjeri ovog Sporazuma, sukladno Okvirnoj IPA uredbi i IPA Uredbi o realizaciji.

14 PREGLED, IZMJENA I DOPUNA

- (1) Provedba ovog Sporazuma biti će predmet periodičnih pregleda u vrijeme koje dogovore Stranke.
- (2) Svaki amandman koji dogovore Stranke biti će u pismenoj formi i biti će dio ovog Sporazuma. Takav amandman stupa na snagu na dan koji utvrde Stranke.

15 PREKID

- (1) Bez obzira na stavak 2, ovaj Sporazum prestaje važiti osam godina nakon datuma potpisivanja. Ovaj prekid ne isključuje mogućnost da Komisija izradi financijske korekcije sukladno Članku 56 spomenute IPA Uredbe o realizaciji.
- (2) Ovaj Sporazum može raskinuti bilo koja Stranka dostavljajući pismenu obavijest drugoj Stranci. Takav prekid stupa na snagu šest kalendarskih mjeseci od datuma pismene obavijesti.

16 RJEŠAVANJE RAZLIKA

- (1) Razlike koje proizlaze iz tumačenja, operacije i provedbe ovog Sporazuma, na bilo kojoj i na svim razinama sudjelovanja, rješavaju se mirnim putem kroz konzultacije među Strankama.

- (2) U odsustvu sporazumnog rješenja mirnim putem, bilo koja Stranka može uputiti predmet na arbitražu sukladno Opcionim pravilima Stalnog arbitražnog suda za arbitražu koja uključuje međunarodne organizacije i države, a koja su na snazi na dan potpisivanja ovog Sporazuma.
- (3) Jezik koji se koristi u arbitražnom postupku je engleski jezik. Nadležni organ za zakazivanje je Glavni tajnik Stalnog arbitražnog suda, po zaprimanju pisanog zahtjeva koji podnese bilo koja Stranka. Odluka suca arbitražnog suda je obvezujuća za sve Stranke i ne postoji mogućnost žalbe.

17 OBAVIJESTI

- (1) Svaka komunikacija u svezi s ovim Sporazumom vrši se u pisanoj formi i na engleskom jeziku. Svaka komunikacija mora biti potpisana i mora se isporučiti kao originalni dokument ili putem faksimila.
- (2) Svaka komunikacija u svezi s ovim Sporazumom mora biti poslana na slijedeće adrese:

Za Komisiju:

Ured ravnatelja Pierrea Mirela
Europska Komisija
Opća uprava za proširenje / C
Rue de la Loi 170
B -1049 Bruxelles, Belgija
Faksimil: +32 229 68727

Za Zemlju korisnicu

Nevenka Savić
Nacionalni IPA koordinator
Direkcija za europske integracije
Trg BiH 1
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Faksimil: +387 33 703 198

18 BROJ ORIGINALNIH PRIMJERAKA

Ovaj Sporazum je sačinjen u dva primjerka na engleskom jeziku.

19 DODACI

Dodaci A, B i C čine integralni dio ovog Sporazuma.

20 STUPANJE NA SNAGU

Ovaj Sporazum stupa na snagu na dan potpisivanja. Ako Stranke potpišu dokument na različite datume, ovaj Sporazum stupa na snagu na dan kada ga potpiše druga od dvije Stranke.

Potpis, za i u ime Komisije

.....
Pierre Mirel
Ravnatelj
Bruxelles, Belgija

Datum: 21.12.2012.

Potpis, za i u ime Bosne i Hercegovine

.....
Nevenka Savić
Nacionalni IPA koordinator
Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Datum:

**DODATAK A PREKOGRANIČNI PROGRAM BOSNA I HERCEGOVINA -
SRBIJA U OKVIRU IPA KOMPONENTE PREKOGRANIČNE
SURADNJE ZA 2012. GODINU KOJI JE USVOJEN PREMA
ODLUCI KOMISIJE C (2012) 9691 OD 13. PROSINCA 2012.**

PRIVITAK A1: Prijedlog financiranja za 2012. godinu za Prekogranični
program Bosna i Hercegovina - Srbija koji je usvojen Odlukom o
provedbi Komisije C (2012) 9691 od 13. prosinca 2012. godine.

PRIVITAK A2: Prekogranični program Bosna i Hercegovina - Srbija 2007-2013
revidiran Odlukom Komisije C (2012) 9691 od 13. prosinca 2012.
godine.

DODATAK B

**OKVIRNI SPORAZUM IZMEĐU KOMISIJE EUROPSKIH
ZAJEDNICA I BOSNE I HERCEGOVINE, OD 20. VELJAČE
2008. GODINE**

DODATAK C IZVJEŠĆIVANJE

- (1) Operativne strukture zemalja korisnica koje sudjeluju u prekograničnom programu šalju Komisiji i odgovarajućim nacionalnim IPA koordinatorima godišnje izvješće i završno izvješće o realizaciji prekograničnog programa nakon pregleda od strane zajedničkog nadzornog odbora.

Godišnje izvješće se dostavlja do 30. lipnja svake godine i po prvi put u drugoj godini nakon usvajanja prekograničnog programa.

Završno izvješće se dostavlja najkasnije 6 mjeseci nakon zatvaranja prekograničnog programa.

- (2) Izvješća iz stavka 1 ovog članka sadrže sljedeće podatke:
- (a) napredak postignut u provedbi prekograničnog programa i prioritete u odnosu na njihove specifične ciljeve, verificirane ciljeve, sa kvantifikacijom, gdje god i kad god mogu biti kvantificirani, koristeći pokazatelje iz Članka 94 (1) (d) IPA Uredbe o realizaciji na nivou osi prioriteta;
 - (b) korake koje su poduzele operativne strukture i / ili zajednički nadzorni odbor za osiguranje kvalitete i učinkovitosti provedbe, naročito:
 - mjere nadzora i evaluacije, uključujući aranžmane za prikupljanje podataka,
 - pregled svih značajnih problema u provedbi prekograničnog programa i sve poduzete mjere;
 - uporabu tehničke pomoći;
 - (c) mjere koje su poduzete da se osiguraju informacije i u javnosti objavi prekogranični program.

Gdje je potrebno, informacije iz točaka (a) do (c) ovog stavka mogu biti date u skraćenom obliku.

Podaci iz točke (b) ne moraju biti uključeni ako nije bilo značajne izmjene od prethodnog izvješća.

Potvrđujem da ovaj prijevod u potpunosti odgovara izvorniku koji je sastavljen na engleskom jeziku.
Ovj.br. 29/03/2013-4-a
Prijedor, 29. ožujka 2013.

Aleksandra Majkić,
stalni sudski tumač za engleski jezik, imenovana od strane
Ministarstva pravde Republike Srpska i Okružnog suda u
Banja Luci; po rješenju: 01/2-704-30/02 od: 21. studenog 2002.

DODATAK 1:
FINANCIJSKI PRIJEDLOG ZA GODINE 2012. I 2013.
PREKOGRANIČNOG PROGRAMA
SRBIJA – BOSNA I HERCEGOVINA

1. IDENTIFIKACIJA

Korisnici	Srbija i Bosna i Hercegovina
CRIS broj	Srbija 2012/22-968; 2013/23-622 Bosna i Hercegovina: 2012/023-592; 2013/023-686
Godine	2012. i 2013.
Cijena	2012: Srbija: 1.0 milijun EUR Bosna i Hercegovina: 1.0 milijun EUR Ukupna vrijednost IPA doprinosa: 2.0 milijuna EUR 2013: Srbija: 1.0 milijun EUR Bosna i Hercegovina: 1.0 milijun EUR Ukupna vrijednost IPA doprinosa: 2.0 milijuna EUR
Operativne strukture	Srbija: Srbijanski ured za europske integracije; sektor za prekogranične i transnacionalne programe Bosna i Hercegovina: Direkcija za europske integracije, Vijeće ministara
Tijelo za ugovaranje / Agencija za provođenje	Za Srbiju: Europska komisija Za Bosnu i Hercegovinu: Europska komisija
Konačni datum za zaključivanje Financijskih sporazuma:	Za sredstva za 2012. godinu: najkasnije do 31. prosinca 2013. godine Za sredstva za 2013. godinu: najkasnije do 31. prosinca 2014. godine
Konačni datum za ugovaranje	3 godine nakon datuma za zaključivanje svakog Financijskog sporazuma. Nema roka za reviziju i projekte evaluacije koji su

	<p>pokriveni ovim Financijskim sporazumom, prema Članku 166 (2) Financijske uredbe.</p> <p>Ovi datumi se također odnose na državno sufinanciranje.</p>
Krajnji rok za izvršenje	<p>2 godine nakon krajnjeg datuma za ugovaranje za svaki Financijski sporazum</p> <p>Ovi datumi se također odnose na državno sufinanciranje.</p>
Kôd Sektora	11330, 14010, 16061, 32130, 33210, 43040, 91010
Predmetne proračunske linije	22.02.04.01
Predmetni voditelji programa	ELARG Jedinica C2 Srbija
Predmetni voditelji provedbe	<p>Za Srbiju: Delegacija EU u Srbiji, Operativni sektor</p> <p>Za Bosnu i Hercegovinu: Delegacija EU u Bosni i Hercegovini, Operativni sektor</p>

2. PREGLED

2.1. Uvod

2.1.1. Veza sa VIPD

Višegodišnji indikativni planski dokument (VIPD) 2011 - 2013 za Komponentu II - Prekogranična suradnja postavlja strateški okvir za programe koji se financiraju u okviru ove komponente, i to: programe prekogranične suradnje između zemalja kandidata / potencijalnih kandidata (na intra-zapadnim granicama Balkana) i programe prekogranične suradnje između njih i susjednih država članica EU.

IPA prekogranična suradnja kombinira koheziju i ciljeve vanjskih odnosa, uzimajući u obzir specifične pojedinačne potrebe pograničnih regiona. Prekogranične višegodišnje programe zajednički pripremaju partnerske zemlje. Prioriteti za IPA PGS pomoć su sljedeći:

- potpora prekogranične gospodarske, socijalne i teritorijalne suradnje u pograničnim područjima, i time poticanje društveno-gospodarskog razvoja pograničnih regije;
- rješavanje zajedničkih izazova u područjima kao što su okoliš, prirodno i kulturno naslijeđe, javno zdravstvo, sprječavanje i borba protiv organiziranog kriminala;
- osiguravanje učinkovitih i sigurnih granica;
- promoviranje zajedničkih manjih lokalnih aktivnosti ("ljudi-ljudima");

- potpora za mreže, pristup i pripravnost u hitnim slučajevima.

2.1.2. Proces programiranja

Prekogranični program između Bosne i Hercegovine i Srbije realizira se tijekom razdoblja 2007-2013. Ovaj strateški dokument zasniva se na zajedničkom strateškom planiranju između dvije zemlje, a također je rezultat opsežnog procesa konzultacija s lokalnim akterima i potencijalnim korisnicima.

Program se provodi u obje zemlje putem centraliziranog upravljanja. Državne vlasti u ove dvije zemlje izgrađuju kapacitete i rade na akreditaciji provedbenih struktura, u cilju prelaska na decentralizirano upravljanje što je prije moguće.

Proces programiranja odvijao se od prosinca 2006. do svibnja 2007. godine. Državne vlasti i operativne strukture dobile su pomoć u programiranju kroz projekt Prekogranične izgradnje institucija (CBIB), koji je regionalni projekt koji financira Europska unija.

Sukladno Članku 93 (1) IPA Uredbe o realizaciji¹, na inicijativu Komisije, u dogovoru sa zemljama sudionicama, prekogranični program je izmijenjen i dopunjen u cilju ažuriranja plana financiranja kako bi se dodala izdvajanja za 2012. i 2013. godinu, prema reviziji Višegodišnjeg indikativnog financijskog okvira za 2012-2013. Amandman također obuhvaća i neke manje korekcije.

2.1.3. Popis prihvatljivih područja i susjednih područja

U Bosni i Hercegovini prihvatljiva područja su: Sarajevska regija i Sjeveroistočna regija. Sve općine koje spadaju u ove dvije regije se stoga smatraju programski prihvatljivim.

Prihvatljivi okruzi u Srbiji su: Sremski, Mačvanski, Zlatiborski i Kolubarski. Sve općine koje spadaju u ove okruge smatraju se prihvatljivim.

2.2. Globalni cilj / (-evi) programa

Globalni cilj je približavanje ljudi, zajednica i gospodarstva programskog područja kako bi zajedno sudjelovali u razvoju u oblasti suradnje, koristeći svoje ljudske, prirodne, kulturne i gospodarske resurse i prednosti, s općim ciljem da se stimulira gospodarstvo, potakne održiv razvoj i smanji relativna izolacija programskog područja kroz jačanje zajedničkih institucionalnih mreža i kapaciteta ljudskih resursa.

2.3. Prioritetna os, povezane mjere i njihovi specifični aspekti u svezi s provedbom proračuna za 2012-2013.

Prioriteti i mjere definirani u ovom prekograničnom programu sastavljeni su na takav

¹ Uredba Komisije (EZ) br. 718/2007 od 12. lipnja 2007. kojom se sprovodi Uredba Vijeća (EZ) br. 1085/2006 za uspostavljanje Instrumenta za pretprijetnu pomoć (IPA) SL. GL. L 170 od 29.06.2007. str. 1

način da poštivaju i osiguraju realizaciju konkretnih ciljeva. Konkretno, jedan od prioriteta je identificiran za prekograničnu interventnu suradnju. Drugi prioritet tiče se tehničke pomoći i osigurava učinkovito upravljanje i provedbu programa.

Prioritet 1: Podržati socijalnu i gospodarsku koheziju kroz aktivnosti za poboljšanje fizičke, poslovne, društvene i institucionalne infrastrukture i kapaciteta.

Mjera 1: Poboljšanje produktivnosti i konkurentnosti gospodarskih, ruralnih i ekoloških resursa područja.

Ova mjera je dizajnirana da promovira zajedničke napore na postizanju efikasnijeg korištenja resursa programskog područja. Iako na državnoj razini svaka zemlja ima svoje prioritete i provodi različite politike kako bi se postigli ti ciljevi, postoji niz mogućnosti za suradnju između susjednih zajednica koje će dopuniti državne aktivnosti. Primjeri su: suradnja između lokalnih vlasti u koordinaciji aktivnosti kao što su prostorno planiranje, aktivnosti na području okoliša u graničnim područjima, hitne službe i usluge obrazovanja i obuke odraslih; prekogranična suradnja između grupa za podršku poslovanju, u svezi sa zaštitom okoliša i sa ciljem usklađivanja obrazovnih programa s potrebama industrije, poljoprivrede i poslovnog okruženja ovog područja (npr. razvoj turizma).

Korisnici će uključivati (ovaj popis nije konačan):

- lokalne vlade i njihove institucije, uključujući i javna komunalna poduzeća, bolnice, medicinske i hitne službe;
- škole, knjižnice, kulturne institucije, kulturne centre, kulturne, povijesne ili sportske udruge, itd.;
- nevladine, neprofitne organizacije;
- organizacije za potporu poslovanju, poput gospodarske komore, poslovnih centara, udruženja MSP, sektorske udruge, lokalne trgovačke udruge, itd.
- agencije za regionalni razvoj i agencije za lokalni razvoj;
- nadležna tijela za zaštitu prirode ili za upravljanje parkovima prirode i za javnu upravu;
- javne i privatne subjekte za potporu zapošljavanju (centri za zapošljavanje, usluge razmjene poslova, itd.)
- škole, fakultete i sveučilišta u području, uključujući i institucije za stručno usavršavanje i prekvalifikaciju;
- Euroregije;

Mjera 2: Prekogranične inicijative usmjerene na razmjenu ljudi i ideja radi poboljšavanja profesionalne suradnje i suradnje civilnog društva

Ova mjera je osmišljena za ostvarivanje intenzivnije suradnje između zajednica na općinskoj razini, za razvoj zajedničkih interesa stanovništva i stručnih skupina. Ona će podržati manje projekte i međuljudske aktivnosti. Ova mjera će biti blagotvorna za gospodarske aktivnosti u pograničnim područjima i također će pružiti mogućnosti da se promoviraju njihove kulturne, povijesne, etničke, obrazovne i sportske veze.

Korisnici će uključivati (ovaj popis nije konačan):

- lokalne vlade i njihove institucije, uključujući i javna komunalna poduzeća, bolnice, medicinske i hitne službe;
- škole, knjižnice, kulturne institucije, kulturne centre, kulturne, povijesne ili športske udruge, itd;
- nevladine, neprofitne organizacije;
- organizacije za potporu poslovanju, poput gospodarske komore, poslovnih centara, udruge MSP, sektorske udruge, lokalne trgovačke udruge, itd.
- agencije za regionalni razvoj i agencije za lokalni razvoj;
- nadležna tijela za zaštitu prirode ili za upravljanje parkovima prirode i za javnu upravu;
- javne i privatne subjekte za potporu zapošljavanju (centri za zapošljavanje, usluge razmjene poslova, itd.)
- škole, fakultete i sveučilišta u području, uključujući i institucije za stručno usavršavanje i prekvalifikaciju;
- Euroregije;

Prioritet 2: Tehnička pomoć za povećanje administrativnih kapaciteta u upravljanju i provedbi programa prekogranične suradnje.

Prioritetna os tehničke pomoći pokriti će pripremne, upravljačke, nadzorne, evaluacione, informativne i kontrolne aktivnosti vezane za realizaciju programa, zajedno s aktivnostima za jačanje administrativnih kapaciteta za provedbu programa do maksimalno 10% od EU doprinosa koji je dodijeljen programu. Prioritet tehničke pomoći, kao i bilo koji drugi prioritet programa prekogranične suradnje, zahtijeva 15% sufinanciranja iz državnih fondova (Čl. 90 (2) IPA Uredbe o realizaciji).

Podugovaranje aktivnosti koje su pokriveno izravnim grantom (npr. Tehnička pomoć, evaluacija, publicitet, itd.) je dozvoljeno pod uvjetima predviđenim Člankom 120 Financijske uredbe² i Člankom 184 Pravilnika o provedbi³ Financijske uredbe.

Sredstva tehničke pomoći koristiti će se za podršku aktivnostima Operativnih struktura i Zajedničkog nadzornog odbora. Sredstva tehničke pomoći mogu se koristiti za pokrivanje troškova upravljanja i realizacije programa u svakoj zemlji sudionici. Ona mogu obuhvatiti, između ostalog, slijedeće troškove:

- potporu Operativnim strukturama i Zajedničkom nadzornom odboru;
- funkcioniranje Zajedničkog tehničkog tajništva i njegove podružnice;
- izdatke za sudjelovanje u različitim sastancima u svezi sa provedbom programa;
- administrativne i operativne troškove, uključujući troškove pripreme, nadzora i evaluacije programa, procjenu i odabir operacija, organizaciju sastanaka

² Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 od 25. lipnja 2002. o Financijskoj uredbi koja se primjenjuje na opći proračun Europskih zajednica (SL. GL L 248, od 16.09.2002, str.1).

³ Uredba Komisije (EZ, Euratom) br. 2342/2002 od 23. prosinca 2002. koja propisuje detaljna pravila za provedbu Uredbe Vijeća br. 1605/2002 o Financijskoj uredbi koja se primjenjuje na opći proračun Europskih zajednica (SL. GL. L 357, od 31.12.2002, str.1).

vezanih za program, troškove prevođenja, informiranja i publiciteta.

Uvjetni raspored i indikativni iznosi za provedbu mjera:

Za Prioritet I uvjetno je predviđeno da se pokrene zajednički poziv za podnošenje prijedloga koji se odnosi na ukupan iznos sredstava za 2012. i 2013. godinu u prvoj polovici 2013. godine.

Osnovni kriteriji odabira i kriteriji za dodjelu grantova trebaju biti oni koji su navedeni u praktičnom vodiču (PRAG) za ugovorne postupke za vanjsku pomoć Europske unije. Detaljniji kriteriji odabira i dodjele grantova biti će navedeni u Pozivu za prijedloge - Paket za prijavu (Naputak za kandidate).

Za grantove koji su dodijeljeni kroz Pozive za podnošenje prijedloga, upotreba ukupnog iznosa i / ili paušalne stope financiranja je moguća (sukladno Članku 181 Pravilnika o provedbi Financijske uredbe), do iznosa od 25.000 eura po grantu. Tamo gdje je relevantno, detaljni uvjeti za korištenje ukupnog iznosa ili paušalne stope financiranja biti će uključeni u Poziv za podnošenje prijedloga / Smjernice za podnositelje.

Za Prioritet 2, obzirom na to da nadležne državne vlasti (Operativne strukture u Srbiji i Bosni i Hercegovini) uživaju *de facto* monopol (u smislu Čl. 168, stavak 1, točka c Pravilnika za provedbu Financijske uredbe) u provedbi prekograničnog programa, relevantne ugovorne vlasti u obje zemlje trebaju uspostaviti pojedinačne sporazume o izravnim grantovima, bez poziva za podnošenje prijedloga Operativnim strukturama za iznose do onih koji se dobivaju u okviru Tehničke pomoći Prioriteta 2 u svakoj zemlji. Podugovaranje aktivnosti, od strane Operativnih struktura, koje pokrivaju sporazumi o izravnim grantovima (npr. Tehnička pomoć, evaluacija, publicitet itd.) dozvoljeno je sukladno Članku 120 Financijske uredbe i Članku 184 Pravilnika za provedbu Financijske uredbe. Sporazumi o izravnim grantovima mogu biti potpisani čim se zakluče odgovarajući Financijski sporazumi. Radi efikasnog korištenja sredstava Tehničke pomoći, potrebna je bliska koordinacija između državnih tijela (Operativnih struktura, koordinatora PGS) zemalja sudionica.

2.4. Pregled prethodnih i tekućih iskustava u PGS, uključujući naučene lekcije i koordinaciju donatora

Dosadašnja iskustva

I Srbija i Bosna i Hercegovina imaju iskustva u prekograničnoj suradnji na svojim vanjskim granicama. Srbija ima iskustva sa četiri programa, s Bugarskom, Rumunjskom, Mađarskom i Italijom, kao i sa transnacionalnim programima - CADSES. Bosna i Hercegovina ima ograničenije iskustvo, učestvujući samo u Jadranskom programu susjedstva s Italijom i u INTERREG IIIB CADSES programu.

Naučene lekcije

Iskustvo u suradnji u pograničnom području do sada pokazuje da je solidna pripremna faza najznačajnija prije pokretanja konkretnih aktivnosti. Kako bi prekogranična suradnja bila učinkovita, neophodno je da postoji dobro razumijevanje pravila i

postupaka, adekvatni kapaciteti i funkcionalni organi upravljanja. Rezultati tematske evaluacije Phare programa prekogranične suradnje 1999-2003 biti će uredno uzeti u obzir.

Donatorska koordinacija

Veleposlanstva zemalja članica EU u obje zemlje i Međunarodne financijske institucije su konzultirane o programu. Komentari koji su dobiveni su uzeti u obzir.

2.5. Horizontalna pitanja

Program će promicati održivo upravljanje okolišem kroz unaprijeđenje suradnje između institucija za provođenje zajedničkih aktivnosti za zaštitu okoliša.

Program će također podržati rodnu osviještenost i politiku jednakih mogućnosti kroz odabir projekata koji uključuju posvećivanje posebne pažnje jednakim mogućnostima za spolove, nacionalnosti i osobe s invaliditetom sukladno načelima Europske unije.

Zajedničke prijave morati će pokrivati oba dijela projekta i ispunjavati slijedeće kriterije:

- korist za partnere s obje strane granice;
- podrška veza između relevantnih institucija i organizacija s obje strane granice;
- poticanje ravnopravnog sudjelovanje žena i marginaliziranih skupina;
- ispunjavanje specifičnih potreba nacionalnih manjina;
- moraju biti ekološki održive.

Projektne partneri trebali bi uspostaviti dogovorene mehanizme koordinacije za sinkronizaciju zajedničkih projekata u okviru njihove realizacije.

2.6. Uvjeti

Nema.

2.7. Reperne točke

2012.	N	N+1 (kumulativno)	N+2 (kumulativno)
Broj izravnih sporazuma o grantu u Srbiji	0	1	1
Broj izravnih sporazuma o grantu u Bosni i Hercegovini	0	1	1
Broj zajedničkih poziva za podnošenje prijedloga koji su pokrenuti u Srbiji i u Bosni i Hercegovini	0	1	1
Stopa ugovaranja (%) u Srbiji	0	100	100
Stopa ugovaranja (%) u Bosni i Hercegovini	0	100	100

„N“ je datum zaključivanja Financijskog sporazuma

2013.	N	N+1 (kumulativno)	N+2 (kumulativno)
Broj izravnih sporazuma o grantu u Srbiji	0	1	1
Broj izravnih sporazuma o grantu u Bosni i Hercegovini	0	1	1
Broj zajedničkih poziva za podnošenje prijedloga koji su pokrenuti u Srbiji i u Bosni i Hercegovini	0	1	1
Stopa ugovaranja (%) u Srbiji	0	100	100
Stopa ugovaranja (%) u Bosni i Hercegovini	0	100	100

„N“ je datum zaključivanja Financijskog sporazuma

2.8. Mapa puta za decentralizaciju upravljanja EU fondovima bez ex ante kontrole od strane Komisije

Vlasti u **Srbiji** su usvojile Mapu puta za decentralizirano upravljanje sredstvima EU u siječnju 2008. godine. Ona je revidirana u nekoliko navrata na temelju napretka u pripremama za decentralizirano upravljanje (posljednji put ažurirana u listopadu 2011. godine).

Faza II premošćivanja jaza je završena za komponente I-IV u prosincu 2011. godine, a Faza III ocjenjivanja sukladnosti u svibnju 2012. godine. Nakon nalaza Izvješća o procjeni usklađenosti, srpske vlasti su dostavile paket za akreditaciju Europskoj komisiji u lipnju 2012. godine.

Strategija za decentralizirani sustav provedbe (DSP) **Bosne i Hercegovine** usvojena je u srpnju 2008. godine. U travnju 2010. godine Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je odluke za imenovanje Nadležnog službenika za ovjeravanje (NSO), Državnog službenika za autorizaciju (DSA), i Nacionalnog IPA koordinatora (NIPAK). SJFU (Središnja jedinica za financije i ugovore) i Državni fond (DF) su osnovani u okviru Ministarstva financija i trezora i funkcionalni su, iako još uvijek nisu u potpunosti kadrovski popunjeni.

Što se tiče IPA Komponente II - PGS - može se registrirati izvjestan napredak: Vijeće ministara usvojilo Odluku o osnivanju Operativne strukture za IPA komponentu II u rujnu 2011. godine, a formalnu obavijest o ovoj odluci izdao je DSA u prosincu. Imenovanje na funkciju rukovoditelja Operativne strukture je u tijeku. Također, odluka o osnivanju Revizorskog tijela još nije donesena. Što se tiče drugih komponenata nikakav napredak nije ostvaren zbog nedostatka političkog dogovora.

3. PRORAČUN ZA 2012. I 2013. GODINU

3.1. Indikativna tablica za 2012. godinu za Srbiju

	Doprinos IPA EU		Državni doprinos		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna os 1	900,000	85	158,824	15	1,058,824	90
Prioritetna os 2	100,000	85	17,647	15	117,647	10
UKUPNO	1,000,000	85	176,471	15	1,176,471	100 %

⁽¹⁾ Izraženo u % Ukupnog iznosa (IPA plus Državni doprinosi) (stubac c))

⁽²⁾ Izraženo u % ukupne sume za stubac (c). Ona označava relativnu težinu svakog prioriteta u odnosu na ukupna sredstva (IPA + Državna)

3.2. Indikativna tablica za 2012. godinu za Bosnu i Hercegovinu

	Doprinos IPA EU		Državni doprinos		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna os 1	900,000	85	158,824	15	1,058,824	90
Prioritetna os 2	100,000	85	17,647	15	117,647	10
UKUPNO	1,000,000	85	176,471	15	1,176,471	100 %

⁽¹⁾ Izraženo u % Ukupnog iznosa (IPA plus Državni doprinosi) (stubac c))

⁽²⁾ Izraženo u % ukupne sume za stubac (c). Ona označava relativnu težinu svakog prioriteta u odnosu na ukupna sredstva (IPA + Državna)

3.3. Indikativna tablica za 2013. godinu za Srbiju

	Doprinos IPA EU		Državni doprinos		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna os 1	900,000	85	158,824	15	1,058,824	90
Prioritetna os 2	100,000	85	17,647	15	117,647	10
UKUPNO	1,000,000	85	176,471	15	1,176,471	100 %

⁽¹⁾ Izraženo u % Ukupnog iznosa (IPA plus Državni doprinosi) (stubac c))

⁽²⁾ Izraženo u % ukupne sume za stubac (c). Ona označava relativnu težinu svakog prioriteta u odnosu na ukupna sredstva (IPA + Državna)

3.4. Indikativna tablica za 2013. godinu za Bosnu i Hercegovinu

	Doprinos IPA EU		Državni doprinos		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna os 1	900,000	85	158,824	15	1,058,824	90
Prioritetna os 2	100,000	85	17,647	15	117,647	10
UKUPNO	1,000,000	85	176,471	15	1,176,471	100 %

⁽¹⁾ Izraženo u % Ukupnog iznosa (IPA plus Državni doprinosi) (stubac c))

⁽²⁾ Izraženo u % ukupne sume za stubac (c). Ona označava relativnu težinu svakog prioriteta u odnosu na ukupna sredstva (IPA + Državna)

3.5. Načelo sufinanciranja koji se primjenjuje na projekte financirane u okviru programa

Doprinos EU je obračunat u odnosu na prihvatljive rashode, koji su za "Prekogranični program Srbija - Bosna i Hercegovina" utemeljeni na ukupnim troškovima, kao što je dogovoreno između zemalja sudionica i propisano u prekograničnom programu.

Primjenjuju se odredbe Članka 90 Uredbe Komisije (EZ) br. 718/2007 (IPA Uredba o realizaciji).

Sufinanciranje u sklopu osi Prioriteta 1 osigurati će krajnji korisnici granta, a ono može doći i iz javnih ili privatnih fondova. Sufinanciranje u sklopu osi Prioriteta 2 (Tehnička pomoć) biti će obezbijeđeno iz državnih fondova.

4. ORGANIZACIJA PROVEDBE

4.1. Način provedbe

Ovaj program provodi Europska komisija na centraliziranoj osnovi, sukladno Članku 53a Financijske uredbe i odgovarajućih odredaba Pravilnika o provedbi.

U slučaju centraliziranog upravljanja uloga Komisije u odabiru aktivnosti u okviru programa prekogranične suradnje između zemalja korisnica je navedena u Članku 140 IPA Uredbe o realizaciji.

4.2. Opća pravila za nabavke i postupci za dodjelu granta

Nabava prati odredbe Dijela Dva, Naslova IV Financijske uredbe i Dijela Dva, Naslova III, Poglavlja 3 njenog Pravilnika o provedbi, kao i pravila i postupke za ugovore o uslugama, nabavkama i radovima koji se financiraju iz općeg proračuna Europske unije za potrebe suradnje s trećim zemljama koje je Komisija usvojila 24. svibnja 2007. godine (C (2007) 2034).

Postupci dodjele granta slijede odredbe Dijela Jedan, Naslova VI Financijske uredbe i Dijela Dva, Naslova VI njenog Pravilnika o provedbi.

Gdje je to moguće, Ugovorna tijela bi također trebalo da koriste standardne predloške i modele koji olakšavaju primjenu navedenih pravila predviđenih u "Praktičnom vodiču za ugovorne postupke za vanjske aktivnosti Europske unije" ("Praktični vodič"), koji je objavljen na internetskoj stranici EuropeAid⁴ na dan pokretanja nabave ili postupka dodjele granta.

4.3. Procjena utjecaja na okoliš i očuvanje prirode

Sve investicije se provode sukladno relevantnom zakonodavstvu EU.

Postupci za procjenu utjecaja na okoliš kao što je navedeno u EIA Direktivi⁵ u potpunosti se primjenjuju na sve investicijske projekte u okviru IPA. Ako EIA Direktiva još nije u potpunosti transponirana, postupci trebaju biti slični onima utvrđenim u prethodno spomenutoj direktivi.

Ako je vjerojatno da će projekt utjecati na lokacije od značaja za očuvanje prirode, potrebno je da bude izvršena odgovarajuća procjena očuvanja prirode, ekvivalentna onoj koja je predviđena Člankom 6 Direktive o staništima⁶.

5. NADZOR I EVALUACIJA

5.1. Nadzor

Provođenje prekograničnog programa pratiti će Zajednički nadzorni odbor iz Članka 142 IPA Uredbe o realizaciji, koji uspostave zemlje korisnice, a koji uključuje i predstavnike Komisije.

U Srbiji i Bosni i Hercegovini Komisija može poduzeti sve radnje koje smatra neophodnim da bi pratila predmetni program.

5.2. Evaluacija

Programi podliježu evaluaciji, sukladno Članku 141 IPA Uredbe o realizaciji, s ciljem da se poboljša kvaliteta, učinkovitost i dosljednost pomoći iz fondova EU, i strategija i provedba programa prekogranične suradnje.

⁴ trenutna adresa:

http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/practical_guide/index_en.htm

⁵ Direktiva Vijeća 85/337/EEZ od 27. lipnja 1985 o procjeni utjecaja određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (Sl. gl. L 175, od 05.07.1985, str 40.)

⁶ Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (Sl. gl. L 206, od 22.07.1992).

6. REVIZIJA, FINANCIJSKA KONTROLA, MJERE BORBE PROTIV PRIJEVARA

Računi i operacije svih strana uključenih u realizaciju ovog programa, kao i svi ugovori i sporazumi kojima se provodi ovaj program, podliježu, s jedne strane, nadzoru i financijskoj kontroli od strane Komisije (uključujući i Europski ured za borbu protiv prijevara), koja može izvršiti provjere po svom nahođenju, bilo samostalno ili preko vanjskog revizora, i, s druge strane, reviziji Europskog revizorskog suda. To uključuje mjere poput ex ante verifikacija raspisivanja tendera i ugovaranja koje provode Delegacije u zemljama korisnicama.

Da bi se osigurala učinkovita zaštita financijskih interesa Europske unije, Komisija (uključujući Europski ured za borbu protiv prijevara) može provesti provjere na licu mjesta i inspekcije, sukladno postupcima koji su predviđeni u Uredbi Vijeća (EZ, Euratom) 2185/96⁷.

Kontrole i revizije koje su prethodno opisane vrijede za sve izvoditelje radova, podizvoditelje i korisnike grantova koji su primili sredstva EU.

7. NEZNATNA PRERASPODJELA SREDSTAVA

Ovlašteni službenik delegacije (AOD), ili ovlašteni službenik pod-delegacije (AOSD), sukladno ovlastima koje je na njega prenio AOD, sukladno načelima dobrog financijskog upravljanja, može poduzeti neznatne preraspodjele sredstava bez potrebne izmjene i dopune financijske odluke. U tom kontekstu, kumulativna preraspodjela koja ne prelazi 20% od ukupnog iznosa dodijeljenog za program, pod uvjetom ograničenja od 4 milijuna EUR, neće se smatrati značajnom, pod uvjetom da ona ne utječe na prirodu i ciljeve programa. IPA odbor se obavještava o gorepomenutoj preraspodjeli sredstava.

8. OGRANIČENA PRILAGOĐAVANJA U PROVEDBI PROGRAMA

Ograničene promjene u provedbi ovog programa koje utječu na osnovne elemente navedene u Članku 90 Pravilnika o provedbi Financijske uredbe, a koje su indikativne prirode⁸, može poduzeti ovlašteni službenik delegacije Komisije (AOD), ili ovlašteni službenik pod-delegacije Komisije (AOSD), sukladno ovlastima koje je na njega prenio AOD, sukladno načelima dobrog financijskog upravljanja bez neophodne izmjene i dopune odluke o financiranju.

⁷ Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 2185/96 (SL. GL. L 292, od 15.11.1996. str. 2).

⁸ Ovi osnovni elementi indikativne prirode su, za grantove, indikativni iznos poziva za prijedloge i, za nabave, indikativni broj i vrsta predviđenih ugovora i indikativni vremenski okvir za pokretanje postupka nabave.

DODATAK 2
Prekogranični program
Srbija - Bosna i Hercegovina

Potvrđujem da ovaj prijevod u potpunosti odgovara izvorniku koji je sastavljen na engleskom jeziku.
Ovj.br. 29/03/2013-2-a
Prijevod, 29. ožujka 2013.

Aleksandra Majkić,
stalni sudski tumač za engleski jezik, imenovana od strane
Ministarstva pravde Republike Srpska i Okružnog suda u
Banja Luci; po rješenju: 01/2-704-30/02 od: 21. studenog 2002.

Prekogranični program 2007 – 2013

IPA PGS

Srbija – Bosna i Hercegovina

Revidirana verzija iz listopada 2011. godine

[Period pokriven revizijom: 2007-2013]

(grb)

Republika Srbija

Ministarstvo financija

(logo)

Bosna i Hercegovina

Direkcija za europske integracije

Prekogranični program

SADRŽAJ

Sadržaj	2
Rječnik kratica	4
DIO I OPIS I ANALIZA PRIHVATLJIVIH PODRUČJA	5
1. Pregled Programa i procesa programiranja	5
1.1. Pregled Programa	5
1.2. Pregled procesa programiranja	6
1.3. Državni PGS Odbori	7
2. Mapa i opis prihvatljivog područja	8
3. Trenutačna situacija u prihvatljivom području	10
3.1. Povijest	10
3.2. Demografija	10
3.3. Etničke manjine	11
3.4. Geografski opis	11
3.5. <i>Infrastruktura</i>	12
3.5.1. <i>Infrastruktura puteva</i>	12
3.5.2. <i>Željeznica</i>	12
3.5.3. <i>Pružni prijelazi</i>	13
3.5.4. <i>Zračne luke</i>	13
3.5.5. <i>Luke</i>	13
3.5.6. <i>Telekomunikacije</i>	13
3.5.7. <i>Vodoopskrba, otpadne vode, grijanje, odlaganje smeća</i>	13
3.5.8. <i>Energija, struja</i>	13
3.6. <i>Gospodarstvo</i>	14
3.6.1. <i>BDP</i>	14
3.6.2. <i>Poljoprivredni i ruralni razvoj</i>	14
3.6.3. <i>Industrija</i>	14
3.6.4. <i>Sektor MSP</i>	15
3.6.5. <i>Usluge</i>	15
3.6.6. <i>Regionalni i lokalni razvoj</i>	15
3.6.7. <i>Turizam</i>	16
3.7. <i>Ljudski resursi</i>	16
3.7.1. <i>Naobrazba, istraživanje i razvoj</i>	16
3.7.2. <i>Tržište rada (zaposlenost i nezaposlenost)</i>	17
3.8. <i>Okoliš i priroda</i>	17
3.9. <i>Kultura</i>	17
3.10. <i>Sažetak u kojem se navode jazovi, disparitet i potencijali razvoja</i>	17

Prekogranični program

3.1.1.	SWOT analiza prihvatljivog područja	19
DIO II	PROGRAMSKA STRATEGIJA	23
1.	Iskustvo u prekograničnim aktivnostima	23
1.1.	Naučene lekcije	25
2.	Strategija suradnje	24
2.1.	Zaključci i sažeti opis prihvatljivog područja	24
2.2.	Opći strateški cilj Prekograničnog programa	25
2.3.	Konkretni ciljevi	25
3.	Prioriteti i mjere	26
3.1.	Prioritet I	26
3.1.1.	Mjera 1.1	26
3.1.2.	Mjera 1.2	27
3.2.	Prioritet II	28
3.3.	Pokazatelji ishoda i rezultata	30
4.	Usklađenost sa ostalim programima	33
4.1.	Usklađenost sa ostalim Programima u Republici Srbiji	33
4.2.	Usklađenost sa Programima u Bosni i Hercegovini	34
DIO III	FINANCIJSKE ODREDBE	36
1.	Financijski plan za prekogranični program 2007 – 2013	36
DIO IV	PROVEDBENE ODREDBE	38
1.	Programske strukture	38
1.1.	Nacionalni IPA koordinatori	39
1.2.	Operativne strukture	40
1.3.	Zajednički nadzorni odbor (ZNO)	41
1.4.	Zajedničko tehničko tajništvo (ZTT)	44
1.5.	Ugovarački organi	45
1.6.	Korisnici Programa	46
2.	Izrada Projekta	47
3.	Odabir Projekta	47
4.	Financijsko upravljanje	48
5.	Nadzor i evaluacija Programa	48
6.	Javnost Programa	49

Prekogranični program

RJEČNIK KRATICA

PGS	Prekogranična suradnja
PGII	Prekogranična izgradnja institucija
EU	Europska unija
BDP	Bruto domaći proizvod
IPA	Instrument za pretpristupnu pomoć
ZNO	Zajednički nadzorni odbor
ZTS	Zajedničko tehničko tajništvo
VIDP	Višegodišnji indikativni planski dokument
NVO	Nevladine organizacije
NUTS	Nomenklatura jedinica za teritorijalnu statistiku
OS	Operativna struktura
PRAG	Praktični vodič za postupke ugovaranja koje se financira iz općeg proračuna Europske unije u kontekstu spoljnih aktivnosti
MSP	Mala i srednja poduzeća
SWOT	Snage, slabosti, prilike i prijetnje
TP	Tehnička pomoć
UNHCR	Rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda
EK	Europska komisija
MFIN	Ministarstvo financija
DEI	Direkcija za europske integracije
RDA	Agencija za regionalni razvoj
EURED	Regionalni privredni razvoj Europske unije
IT	Informacijska tehnologija
UNSECO	Organizacija Ujedinjenih naroda za naobrazbu, nauku i kulturu
CEFTA	Sporazum o slobodnoj trgovini u Centralnoj Europi
UO	Ugovorni organ
SEIO	Srbijanska Kancelarija za europske integracije

DIO I OPIS I ANALIZA PRIHVATLJIVIH PODRUČJA

1. Pregled Programa i proces programiranja

1.1 Pregled Programa

Kao komponenta II novog finansijskog Instrumenta za pretpristupnu pomoć Europske unije 2007-2013 (IPA), ovaj prvi prekogranični program za period 2007-2013 je program uspostavljen između pretpristupnih zemalja Republike Srbije (u daljem tekstu: Srbija) i Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BiH). Program će se sprovoditi u okviru centraliziranog upravljanja.

Prihvatljivo područje pokriva 32.112,34 km² i ima 2.967.023 stanovnika. Srbijanska strana programskog područja se sastoji od 31 općine, dok se unutar programskog područja u BiH nalazi 67 općina.

Geografski govoreći, programsko područje je podijeljeno na tri različita dijela: plodni, ravničarski i naseljeniji sjeverni dio sa mješovitom poljoprivrednom i industrijskom ekonomijom, brdovito, uglavnom poljoprivredno središnje područje, i južni, planinski i slabo naseljeni dio koji je izoliraniji, i koji zavisi od manjih farmi i eksploatacije minerala i šuma. Klima je kontinentalna.

Prihvatljivo područje karakterizira statično stanovništvo ili opadajuća brojnost stanovništva, starenje u ruralnim oblastima i nedostatak mogućnosti za zaposlenje. I pored toga što se nalazi blizu izvorišta kvalitetnih sirovina i energije, postojeća industrijska i poljoprivredna baza je uglavnom zastarjela ili joj je potrebna obnova i modernizacija, i marginalizirana je od rastućih tržišta zbog neadekvatne prometne infrastrukture. Iako je temeljna naobrazba za većinu stanovništva prikladna i postoje mogućnosti za visoku i strukovnu naobrazbu, još uvijek nedostaju vještine koje su potrebne za upravljanje suvremenim gospodarstvom.

Razvoj malih i srednjih poduzeća se odvija, ali vrlo sporo, te je uglavnom ograničen na manja poduzeća. Područje ima mnogo mogućnosti za razvoj turizma, što bi privuklo veća i raznovrsna poduzeća, jer bi se sektor modernizirao i povećao svoje usluge na širem tržištu.

Okoliš prihvatljivog područja je u dobrom stanju, usprkos određenim žarištima zagađenja i postojećoj preopterećenoj službi za odlaganje otpada, koja ne može podmiriti značajni ili nekontrolirani rast stanovništva ili industrijskih aktivnosti. Planine i šume, kao značajan imetak u okolišu, posebno su osjetljive na povećanje zagađenja zraka i vode.

Glavni izazov za prihvatljivo područje je revitalizacija privrede kroz učinkovitiju uporabu njene imovine i resursa. Odsustvo jezičnih barijera i postojanje zajedničkog naslijeđa su pomogli sprovođenju značajnog cilja regionalne suradnje. Gospodarska i društvena suradnja među zajednicama predstavlja učinkovito sredstvo suočavanja sa burnom prošlosti i postojanjem novih državnih granica. To predstavlja strateški pristup prekograničnog programa za 2007-2013.

Opći strateški cilj programa je:

Prekogranični program

Zabrzavanje ljudi, zajednica i gospodarstava glavnih područja kako bi zajedno sudjelovali u razvoju kooperativnih područja koristeći ljudske, prirodne i gospodarske resurse i prednosti.

Program se sprovodi prema jednoj glavnoj osi Prioriteta:

Društvena i gospodarska kohezija kroz aktivnosti koje poboljšavaju ulazak, poslovnu, društvenu i institucijsku infrastrukturu i kapacitet.

1.2 Pregled procesa programiranja

Proces programiranja odvijao se od prosinca 2006. do svibnja 2007. godine. Državne vlasti i operativne strukture dobile su pomoć u programiranju kroz projekt Prekogranične izgradnje institucija (PGII) koji je regionalni projekt koji financira Europska unija.

Nakon uvodnog sastanka između Srbije i Bosne i Hercegovine održanog u Beogradu 01. veljače, i kroz nekoliko bilateralnih sastanaka, usvojeni su slijedeći procesi:

- Formiranje Radne skupine/Tima za izradu u obje zemlje koji predstavljaju nadležne vlasti i korisnike koji dobijaju potporu kroz Tehničku pomoć PGII.
- Dostavljanje prihvatljivih programskih područja za obje zemlje na odobrenje EU
- Prvi nacrt SWOT analize i opis Programskog područja svake strane, koje priprema PGII, i udruživanje SWOT analiza u jedan zajednički dokument;
- Prezentacija i diskusija zajedničkog tima za izradu nacrtu na sastanku u Užicu, 11. travnja 2007. godine, uz povratne informacije za poboljšanja.
- Ministarstvo za europske gospodarske odnose (SRB) i Direkcija za europske integracije (BiH) postigli su dogovor o raspodjeli finansijskih sredstava iz IPA Prekograničnog programa;
- Drugi sastanak Tima za izradu nacrtu o razmatranju ažuriranog kombiniranog Dokumenta o Programu kako bi se postigao dogovor o završnim izmjenama i dopunama, održan u Sarajevu 04. svibnja 2007. godine
- Konačni nacrt Dokumenta o Programiranju koji su obje strane pripremile i dogovorile na završnom sastanku Zajedničkog odbora za programiranje, 28. svibnja 2007. godine u Beogradu;
- Zajedničko dostavljanje Dokumenta o Programiranju Europskoj komisiji do 31. svibnja 2007. godine.

01. veljače 2007. Beograd	Prvi bilateralni sastanak
06. ožujka 2007. Beograd	Prvi sastanak Tima za nacrt
06. ožujka 2007. Beograd	Prvi sastanak Zajedničkog odbora za programiranje

Prekogranični program

11. travnja 2007. Beograd	Drugi sastanak Tima za izradu nacrtu
30. svibnja 2007. Sarajevo	Drugi sastanak Zajedničkog odbora za programiranje
28. prosinca 2007. Beograd	Treći sastanak Zajedničkog odbora za programiranje

Program je ažuriran u studenom 2009. godine kako bi se u financijsku tablicu uključile dodjele za naknade za 2010. i 2011. godinu.

Program se provodi u obje zemlje u okviru centraliziranog upravljanja. Državne vlasti u obje zemlje izgrađuju kapacitete i rade na akreditaciji struktura za provedbu kako bi se što prije prešlo na decentralizirano upravljanje tijekom perioda programiranja.

Sukladno Članku 20 IPA Uredbe i Članku 6 (3) IPA Uredbi o realizaciji, Europska komisija je zatražila od predstavnika Država članica i lokalnih MFI u BiH i Srbiji da dostave svoje komentare u svezi sa nacrtom prekograničnih programa suradnje koji su dostavljeni Komisiji.

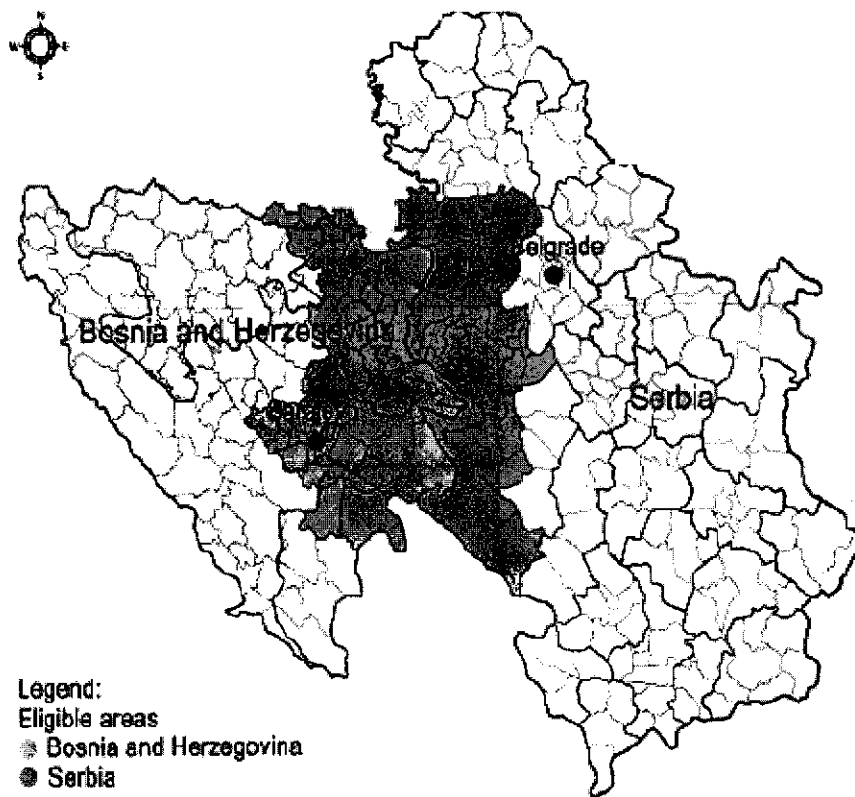
1.3 Državni PGS odbori

U Republici Srbiji državni PGS odbori su savjetodavna tijela koja vrše savjetovanje koordinatora IPA – Komponente II i oni će predstavljati ministarstva, agencije, lokalne uprave i sektore civilnog društva. Savjetovanje sa njima predstavlja dio procesa programiranja, ali isto tako predstavlja i redovito savjetovanje u tijeku provedbe programa, te će služiti kao mehanizam povratnih informacija za koordinate IPA – Komponente II, i isto tako i kao umnožitelj u svezi sa prilikama koje Prekogranični program nudi svojim sudionicima. Članove biraju koordinatori IPA – Komponente II, a odobrava ih vlada svojom odlukom.

U Bosni i Hercegovini državni PGS odbori uspostavljeni su na temelju Odluke Vijeća ministara 30. kolovoza 2007. godine. Državni PGS odbori imati će istu ulogu kao i oni u Republici Srbiji.

2. Mapa i opis prihvatljivog područja

Dio prihvatljivog područja u Republici Srbiji obuhvaća 15.370 km² sa 1.171.126 stanovnika, a u Bosni i Hercegovini obuhvaća 16.742,34 km² sa 1.795.897 stanovnika.

Legenda:
Prihvatljivo područje
○ Bosna i Hercegovina
○ Srbija

Prekogranični program

Bosna i Hercegovina		Srbija			
Prihvatljivo	Km ²	Prihvatljivo	Km ²	Prihvatljivo	Km ²
Gradačac	218	Vlasenica	234	Sremski	3.485
Brčko Distrikt	493,30	Šekovići	202	Mačvanski	3.269
Doboj Istok	40	Kladanj	325	Kolubarski	2.474
Gračanica	219,50	Pelagićevo	20	Zlatiborski	6.141
Srebrenik	248	Han Pijesak	335		
Čelić	136,80	Milići	285		
Lopare	280	Srebrenica	527		
Ugljevik	164	Višegrad	448		
Bijeljina	734	Rogatica	640		
Teočak	29	Sokolac	729		
Sapna	118	Pale	492		
Kalesija	201	Pale Prača	103		
Tuzla	302,35	Novo Goražde	123		
Lukavac	352,66	Rudo	344		
Petrovo	118	Čajniče	275		
Banovići	183	Goražde	248,80		
Živinice	291	Foča Ustikolina	188		
Zvornik	387	Foča	1115		
Bratunac	293	Kalinovik	678,92		
Donji Žabar	49,30	Orašje	125		
Domaljevac-Šamac	41,70	Šamac	188		
Modriča	297	Vukosavlje	96		
Odžak	158,40	Bosanski Brod	234		
Olovo	407,80	Centar	33		
Osmaci	71	Trnovo	338,40		
Trnovo RS	138	Hadžići	273		
Istočna Ilidža	28	Ilidža	162		
Ist. Novo Sarajevo	45	Novi Grad	47,98		
Vogošća	72	Stri Grad Ilijaš	55		
Ist. S. Grad	105	Breza	320		
Vareš	390	Kiseljak	73		
Visoko	232	Kreševo	164		
Fojnica	308		148		
Novo Sarajevo	11,43				
Ukupno			16.742,34 km²	Ukupno	15.370 km²
Ukupno prihvatljivo programsko područje				32.112,34 km²	
Ukupna populacija u prihvatljivom programskom području				2.967.023,00	
Ukupna duljina granice				382,8	
Zelena granica				228,5	
Plava granica				154,3	
Ukupno graničnih prijelaza				8	

Izvor: Zavod za statistiku Republike Srbije (Statistički godišnjak, Općine u Srbiji 2005), Ministarstvo unutarnjih poslova, Statistička agencija Bosne i Hercegovine

Ukupna površina prihvatljivog područja je 32.112,34 km² sa ukupno 2.967.023 stanovnika. Ukupna duljina granice između dvije zemlje je 382,8 km od čega je 154,3 km kopnena granica, a 185,2 km je riječna granica (rijeke Drina i Sava). Diljem granice postoji osam (8) graničnih prijelaza.

Potrebna NUTS klasifikacija još uvijek nije zvanično prihvaćena ni u Srbiji ni u BiH. Dakle, za potrebe ovog programa prekogranične suradnje dogovoreno je ekvivalentno tumačenje.

Prekogranični program

U Republici Srbiji, u odsustvu NUTS klasifikacije, okruzi se smatraju područjima koja su ekvivalentna razini NUTS III. Prihvatljivi okruzi su: Sremski, Mačvanski, Zlatiborski i Kolubarski koji se sastoje od 31 općine. U Bosni i Hercegovini ekvivalentna područja prema razini 3 NUTS koja su prihvatljiva za ovaj Program su Sarajevski i Sjevero-istočni region. Stoga se sve općine koje spadaju u ove dvije regije smatraju prihvatljivim.

Kolubarski Distrikt zauzima središnji dio zapadne Srbije. Obuhvaća općine: Osečina, Ub, Lajkovac, Valjevo, Mionica i Ljig. Ima 200.560 stanovnika. Sjedište okruga je grad Valjevo, koji se nalazi na obalama rijeke Kolubare.

Iako se ne graniči sa Bosnom i Hercegovinom izravno, Kolubarski okrug treba biti dio prihvatljivog programskog područja iz slijedećih razloga:

- **Jake gospodarske veze sa BiH.** Regionalna gospodarska komora Valjeva, koja pokriva i Kolubarski i Mačvanski okrug, i čiji je glavni partner u izvozu Bosna i Hercegovina sa 24% od ukupnog stranog izvoza - 107,5 milijuna dolara u 2004. god. (Izvor: Ministarstvo financija, Uprava za carine). Osim toga, BiH se nalazi na 4. poziciji kao veliki uvozni partner sa 6% od ukupnog udjela u uvozu od 242.2 milijuna dolara u 2004. godini.

- **Poslovna akademija, Valjevo (Univerzitet Singidunum)**

U okviru srbijanskog dijela predloženog programskog područja prekograničnog programa Srbija–Bosna i Hercegovina, ovo je jedini akreditirani fakultet ovog tipa, koji pokriva studijske programe u oblasti financija, bankarstva i računovodstva, te informacijskih tehnologija i računalne znanosti, kao i turizma. Uzimajući u obzir prijedlog Prioriteta 1 programa: "Društvena i gospodarska kohezija kroz aktivnosti na poboljšanju fizičke, poslovne, društvene i institucijske infrastrukture i kapaciteta" bilo bi veoma važno da institucije Kolubarskog okruga, kao što su poslovni fakulteti, budu prihvatljivi i da budu uključeni u prekograničnu suradnju.

- **Blizina granice sa Bosnom i Hercegovinom**

Iako izravno ne graniče sa Bosnom i Hercegovinom, dijelovi ovog okruga su u blizini granične linije od samo 5-6 km, a administrativni centar Kolubarskog okruga, Valjevo, udaljen je samo 70 km od graničnog prijelaza sa BiH.

3. Trenutačna situacija u prihvatljivom području

3.1 Povijest

Obje zemlje dijele zajedničku povijest kao konstitutivne republike bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Bosna i Hercegovina i Srbija su sada samostalne zemlje u balkanskom regionu jugoistočne Europe, koje svoje napore usmjeravaju ka ponovnoj izgradnji svojih gospodarstava i postajanju budućim članicama Europske unije. Do sredine 1990-ih nije bilo granice između dvije zemlje. Trenutačno stanje stvari znači da će obnavljanje posvećenosti izgradnji institucija u programskom području učiniti mnogo u jačanju odnosa između zemalja i u njihovoj pripremi za buduće članstvo u Europskoj uniji.

3.2 Demografija

Ukupan broj stanovnika prihvatljivog programskog područja iznosi 2.967.023 stanovnika, sa 1.171.126 u srbijanskom dijelu prihvatljivog programskog područja, i sa 1.795.897 u BiH dijelu. Stanovništvo kao cjelina je ili statično ili u opadanju, posebno u ruralnim oblastima.

Starosna struktura je drugačija u svakoj zemlji:

D-za	0-14 god.	15-64 god.	65+ god.
Srbija	16,19	66,77	16,32
BiH	22,14	67,70	10,16

Referenca: Zavod za statistiku Republike Srbije 2006. Općinski zavodi za statistiku u BiH.

Glavne demografske karakteristike prihvatljivog područja su slijedeće: oskudno stareće stanovništvo u Srbiji; mlađa populacija sa dominantnijim ženskim spolom u BiH, koja naseljava manja naselja, uz nekoliko razvijenih gradova sa polu-razvijenim lokalnim i regionalnim gospodarstvima.

U Srbiji, pad od 1% u ukupnoj populaciji je zabilježen još 1991. godine. Niske stope nataliteta, praćeno migracijama bilo u inozemstvo, ili u glavni grad, ili u velike gradove, daleko od prihvatljivog programskog područja, temeljni su razlozi ovog trenda.

U BiH je vidan pomak u stanju stanovništva prema većem broju mladih i smanjenju starijeg stanovništva. Samo je u Bijeljini populacija porasla. Drugdje, kao i u Srbiji, migracija iz prihvatljivog programskog područja predstavlja preovlađujuću demografsku karakteristiku. Dalju demografsku promjenu u BiH predstavlja odnos broja muškaraca prema broju žena koji sada ide u prilog žena (51,3% / 48,7%). U 1991. ta stopa je iznosila 50/50.

Sjeverni dio prihvatljivog programskog područja, koji ima više gospodarskih prednosti, kako u poljoprivrednoj, tako i u industrijskoj proizvodnji, ima povoljniju demografsku perspektivu nego ruralni i izoliraniji središnji i južni krajevi, gdje se trendovi migracija i starenja stanovništva nastavljaju.

3.3 Etničke manjine

Etnička pripadnost je igrala važnu ulogu u novijoj povijesti regiona, i ogleda se u trenutnom profilu prihvatljivog programskog područja. Prema popisu iz 2002. godine, četiri prihvatljiva srbijanska okruga sadrže 5,47% svih nacionalnih manjina u Srbiji. Od ukupnog stanovništva iz srbijanskog dijela prihvatljivog programskog područja 70.335 lica, ili 8,40% od svih stanovnika, pripadnici su etničkih manjina. Najveća etnička grupa su Bošnjaci sa 40.364 stanovnika, ili 29,66% od ukupnog broja Bošnjaka koji žive u Srbiji. Drugu po veličini etničku grupu čine muslimani sa 8.366 stanovnika, ili 42,90% od ukupnog broja muslimana koji žive u Srbiji.

U BiH trenutno ne postoje statistički podaci koji odražavaju etničku pripadnost stanovništva specifičnu za prihvatljivo programsko područje, međutim, primijećeno je da je značajna Romska manjina prisutna u području oko Bijeljine, a u cjelini manjinsko stanovništvo sada čini manje od 1% stanovnika područja.

Prekogranični program

Danas, svi stanovnici prihvatljivog programskog područja uživaju punu nacionalnu ravnopravnost u svakoj zemlji u kojima ustavi obje zemlje izričito garantiraju prava manjinama.

3.4 Geografski opis

Granica između Srbije i BiH ima 383 km u duljini, od čega 229 km sačinjava riječna granica.

Smješteno u jugoistočnom dijelu Europe, prihvatljivo programsko područje između Srbije i BiH sastoji se od tri izrazito raznovrsna geografska dijela. Sjeverni dio je plodna ravnica; središnji dio ove oblasti je brdovit, a južni dio je planinski. Na srbijanskoj strani prihvatljivog programskog područja na sjeveru, postoji plodno poljoprivredno tlo. Dalje ka jugu teren postaje sve više planinski, u regionu planina Divčibare, Golija, Zlatar i Tara, koje predstavljaju potencijalne oblasti za gospodarski razvoj zbog prisustva prirodnih resursa i rastućih mogućnosti za turizam.

Međutim, samo sjeverni dio prihvatljivog programskog područja se nalazi u izravnoj blizini glavnih prometnica (autoputovi i željeznice) koje omogućavaju brz pristup tržištima u zapadnoj, središnjoj i jugoistočnoj Europi. Poređenja radi, središnji i južni dijelovi su izoliraniji, a kretanje robe i ljudi je sporije.

U BiH, sjeverna nizija (300 metara nadmorske visine) sadrži slivove Save i Drine, sa dolinama rijeka Tolisa, Tinja, Brka, Gnjica i Janja, nudeći najpovoljnije uvjete za poljoprivrednu proizvodnju. Ovo je najvažnija oblast u BiH za proizvodnju žitarica.

Klima u prihvatljivom programskom području je kontinentalna, koju odlikuju topla, suha ljeta i jeseni, i hladne zime sa obilnim sniježnim padalinama zbog prisustva planina. Nedavno, klima je doživjela promjene slične onima u drugim zemljama, sa očiglednim globalnim zagrijavanjem i brzim promjenama vremena. Zime su blage, bez mnogo snijega, a ljetno vrijeme počinje ranije u proljeće, i traje do kasno u jesen.

Središnji, brdoviti dio BiH (prosječna visina od 300 do 700 metara iznad razine mora), sadrži najviše općina u prihvatljivom programskom području u BiH. Ovaj dio je veoma bogat raznim mineralima i hidro-električnim potencijalom kao važnim resursima za industrijsku proizvodnju. Zbog konfiguracije terena, najviše obradivog tla u ovoj oblasti je na padinama, koje podliježu eroziji, što ometa korišćenje poljoprivredne mehanizacije. Ova zemlja je klimatski i fizički pogodnija za uzgajanje voća i za ispaše. Postoje guste šume uz rijeku Drinu u istočnom dijelu BiH.

Rijeka Drina, sa nekoliko visokih brana, čini 185,3 km granice između Srbije i BiH. Na sjeveru se uliva u rijeku Savu. Obje rijeke su bogate prirodnim resursima, raznim vrstama ribe i drugim životinjskim vrstama. Prihvatljivo programsko područje sadrži Nacionalni park Taru i jezero Perućac. Južnu planinsku oblast u obje zemlje karakterizira veoma dobro očuvano prirodno okruženje koje nudi prirodne resurse i biodiverzitet, što ukazuje na visok potencijal za razvoj poljoprivrede, energetike i turizma.

3.5 Infrastruktura

Iako je prisutna široko rasprostranjena mreža putnih i željezničkih veza u prihvatljivom programskom području, ona je zapostavljena u nedavnoj prošlosti, zbog nedostatka adekvatnih sredstava za započinjanje velikog programa rekonstrukcije.

3.5.1 Putna infrastruktura

U Srbiji lokalni putovi čine gotovo 70%, regionalni autoputovi 20% i državni autoputovi samo 10% od ukupne putne mreže. Paneuropski koridor 10 koji prolazi kroz Sremski okrug je glavna prometna veza između zapadne i istočne Europe, koja povezuje Salzburg i Solun.

U BiH lokalni putovi čine 56%, dok regionalni putovi čine samo 27%, a autoputovi još manje (17%) od ukupne putovne mreže.

U obje zemlje putovna mreža je razvijenija na sjeveru, ostavljajući izoliranijim zajednicama na jugu lošiju i nezadovoljavajuću putovnu mrežu. Iako je putovna mreža sjever-jug obimnija sa obje strane granice, postoji manje veza u pravcu istok-zapad.

3.5.2 Željeznice

Srbijanski sustav željeznice je nazadovao tokom posljednjih deset godina. Nedostatak investicija i održavanja, kao rezultat lošeg stanja u gospodarstvu, doveli su do propadanja željezničkog sustava. Od ranih 1990-ih posluje na razini koja je mnogo niža od njenog punog kapaciteta.

Željeznička mreža u Bosni i Hercegovini je u lošem stanju. Ona je nerazvijena i nije u potpunosti elektrificirana, čime se ograničava njen potencijal u pružanju učinkovite prometne infrastrukture. Postoje tri granična željeznička prijelaza između Srbije i BiH.

Poboljšanja u skoro svakom aspektu su neophodna da bi se omogućilo da sustav željeznice zapadnog Balkana djeluje kao važan prometni prolaz iz Europe ka drugim dijelovima svijeta.

3.5.3 Granični prijelazi

Diljem granice između dvije zemlje postoji ukupno osam graničnih prijelaza. Broj graničnih prijelaza je dovoljan, ali je potrebno poboljšanje i modernizacija infrastrukture i kapaciteta.

3.5.4 Zračne luke

U BiH dijelu prihvatljivog programskog područja postoje dvije potpuno funkcionalne i dobro opremljene međunarodne zračne luke: u Tuzli, koja se nalazi u Dubravi-Živinice, 8 km jugoistočno od Tuzle, koja je otvorena za promet 1998. godine, i u Sarajevu, koja je potpuno renovirana 2005. godine.

3.5.5 Luke

U Sremskom okrugu u Srbiji, rijeke Dunav i Sava su plovne čitavom duljinom ovog dijela prihvatljivog programskog područja. Rijeka Drina nije plovna diljem većeg dijela prihvatljivog programskog područja, mada nudi brojne mogućnosti za športove na vodi i

Prekogranični program

turizam.

U BiH, značajne mogućnosti za riječni promet u prihvatljivom programskom području nalaze se diljem rijeke Save, prema istraživanju koje je provedeno početkom 1990-ih. Ključna riječna luka je u Brčko Distriktu, koja je dizajnirana za rukovanje i obradu građevinskih materijala iz rijeke (šljunak i pijesak). Druge značajne luke nalaze se u Šamcu i Brodu. Od ove tri glavne luke u BiH, luka Brčko je najveća u smislu kargo (teretnog) prometa.

3.5.6 Telekomunikacije

Telekomunikacijska mreža u prihvatljivom programskom području generalno je dobro razvijena, kako fiksna, tako i mobilna telefonska mreža. Pored toga, postojeća mreža internetskih provajdera trenutno pokriva potrebe, ali ovo je stalno rastući sektor koji pruža sve naprednije usluge.

3.5.7 Vodoopskrba, otpadne vode, grijanje, odlaganje otpada

Obrada otpada iz kućanstava i industrije širom programske oblasti je ispod međunarodno prihvatljivih standarda. U Srbiji su kapaciteti općinskih deponija preopterećeni. Odlaganje i obrada otpadnih voda i kanalizacije je na naročito niskoj razini u BiH.

3.5.8 Energija, struja

Hidroelektrana u Višegradu, u BiH, je glavno postrojenje za proizvodnju i opskrbu električnom energijom u prihvatljivom programskom području. U srbijanskom dijelu prihvatljivog programskog područja proizvodnja energije je prilično dominantna karakteristika lokalnog gospodarstva sa termoelektrom u Kolubarskom okrugu i kompleksom drinsko-limskih elektrana u Zlatiborskom okrugu, na rijekama Drina, Lim i Zapadna Morava (HE Bajina Bašta, HE Uvac, HE Potpeć, HE Kokin Brod, HE Bistrica, HE Zvornik, HE Ovčar Banja i HE Međuvršje). Drinsko-limske elektrane imaju dostupne kapacitete od 1.083 MW, što čini 13% ukupnog električnog potencijala Srbije.

3.6 Gospodarstvo

Područje karakterizira gospodarstvo koje posluje ispod razine i koja se pogoršala kao posljedica marginalizacije regiona i nestabilnosti u 1990-im. Relativna izoliranost većeg dijela regiona u odnosu na spoljna tržišta, kao i niska razina investicija, doveli su do ograničene privredne ekspanzije. Zatvaranje i restrukturiranje starijih, nekonkurentnih i zastarjelih proizvodnih postrojenja je doprinijelo nezaposlenosti u regionu. Međutim, izvjesni oporavak je ipak nastupio sa napredovanjem obnove u privredi.

3.6.1 BDP

U BiH, u periodu intenzivne obnove privrede između 1995. i 2003. godine primijećene su visoke stope rasta (iznad 7% godišnje) u BDP. Državna razina BDP iznosi 2,100 EUR.

U Srbiji BDP prihvatljivog programskog područja iznosi 2.800 EUR po glavi stanovnika, što čini 70% od državne razine u 2005. Godišnji rast tijekom posljednjih 5 godina procjenjuje se na 2,5%.

Prekogranični program

3.6.2 Poljoprivreda i ruralni razvoj

Povoljni uvjeti za poljoprivrednu proizvodnju jedna su od prednosti prihvatljivog programskog područja. Procjenjuje se da je oko 20-25% radno sposobnog stanovništva ove oblasti zaposleno u ovom sektoru. Osim u južnom planinskom dijelu, tlo i klima su idealni za širok spektar kvalitetnih poljoprivrednih proizvoda i uzgoj stoke, uključujući organsku proizvodnju hrane. Međutim, postoji niz negativnih trendova koji ograničavaju produktivnost i konkurentnost.

U Srbiji, gazdinstva u privatnom vlasništvu nisu uključena u zvaničnu statistiku. Dominacija malih porodičnih farmi, upravljanje tradicionalnim metodama, bez pristupa modernoj opremi čini ovaj sektor relativno neproduktivnim po standardima EU.

U BiH, 57% poljoprivrednog tla je u privatnom vlasništvu. Međutim, obradivo tlo je smanjeno zbog zanemarivanja i korišćenja u druge svrhe. Stočarstvo je u padu, smanjeno je za 50% od 1990. godine. Veći poljoprivredni konglomerati trenutno prolaze kroz proces restrukturiranja i privatizacije, i trpe štetu zbog lošeg pristupa i kapitalu i tržištu, i zbog nedefiniranog pravnog statusa.

Usklađenost sa propisima Europske unije o poljoprivrednim proizvodima je nepotpuna. Visoki troškovi transporta za dopremanje proizvoda na tržište predstavljaju zajednički problem za obje zajednice.

3.6.3 Industrija

Značajna industrijska baza je prisutna u cijelom prihvatljivom programskom području. Usprkos problemima, ovaj sektor ostaje temelj privrede ovog kraja i nalazi se u procesu restrukturiranja. U načelu, problemi u sektoru mogu se sažeti kao: niska produktivnost rada, bolan proces restrukturiranja tradicionalnih industrija, nedostatak investicijskog kapitala, niska razina izvozne orijentacije i - uz nekoliko izuzetaka - nedostatak konkurentnosti, niska razina inovacija i suradnje sa istraživačkim i razvojnim institucijama i nedostatak umrežavajućih veza između zajedničkih sektora. Postoji trend dalje koncentracije industrijskog potencijala u urbanim sredinama, dok su periferne oblasti u opadanju. Sve u svemu, primjetna je niska razina poslovanja i voditeljskih znanja.

Industrijski sektor je bio glavni segment gospodarstva BiH u programskoj oblasti, što je činilo skoro 50% zaposlenosti i investicija u periodu do 1990. Značajno prekogranično kretanje roba bio je redovit proces u tom periodu, a koji je sada potrebno ponovo uspostaviti. Glavne aktivnosti područja su: industrija, proizvodnja energije i rudarstvo, koncentrirani uglavnom u tuzlanskom basenu i poljoprivredna industrija koja se temelji na industriji, i koja je koncentrirana po Posavini i Semberiji (u općinama Bijeljina i Brčko), i u Zvorniku u središnjem dijelu. Nema industrijskih aktivnosti u južnom dijelu.

Danas, nepovoljni gospodarski i finansijski uvjeti, posljedice razaranja i migracije stanovništva, nedostatak kapitala, zastarjelost tehnologije, niska iskorišćenost kapaciteta i gubitak tržišta značajno su smanjili gospodarsku snagu regiona.

Prekogranični program

Slično je i u Srbiji, industrijsku bazu u prihvatljivom programskom području karakteriziraju nedovoljno iskorišćeni kapaciteti i zastarjeli objekti. Izvjestan broj velikih industrijskih pogona nalazi se u ovom području. Najvažniji od njih je "Matroz" Fabrika celuloze i papira u Sremskom okrugu, koja se trenutno nalazi u procesu privatizacije. Slijedeće ključne industrijske aktivnosti su prisutne: prehrambena, drveno-prerađivačka, industrija namještaja, industrija lakih metala, tekstilna industrija i kemijska industrija.

Privatizacija državnih poduzeća se i dalje nastavlja, često dovodeći do značajne nezaposlenosti. Međutim, tvrtke koje su sposobne da prođu kroz promjene u kratkom roku, uz kreiranje održive i konkurentne industrijske i proizvodne baze u dugoročnom periodu, predstavljati će temelj za privredni razvoj prihvatljivog programskog područja.

3.6.4 Sektor MSP

Razvoj MSP je glavni stub politika obiju vlada, kao sredstvo za postizanje dinamične razine gospodarske ekspanzije koja je potrebna u prihvatljivom programskom području kako bi se dosegao gospodarski paritet sa europskim susjedima. Međutim, kultura poduzetničkog duha nije dobro razvijena u prihvatljivom programskom području. Pored toga, većina MSP su mikro poduzeća, porodični koncerni, uglavnom prodavnice i manje usluge. Oni ne ostvaruju značajan doprinos u ukupnom gospodarstvu i nude veoma ograničene mogućnosti zapošljavanja.

U BiH, iako se broj MSP gotovo učtverostručio od 1990, kada se uspoređi s dinamikom rasta malih poduzeća u zemljama u okruženju, situacija se i dalje smatra nezadovoljavajućom.

U Srbiji, nedostatak povoljnih načina financiranja, teškoće u pristupu kreditnim linijama, birokratske procedure, poreska politika, nemogućnost pristupa novim tržištima i nedostatak kvalificirane radne snage u prihvatljivom programskom području predstavlja prepreke za razvoj sektora MSP. Ipak, sektor MSP predstavlja značajan izvor zapošljavanja. 28% svih zaposlenih u prihvatljivom programskom području radi u registriranim tvrtkama (uključujući vlasnike) i one su najznačajniji izvor samozapošljavanja.

3.6.5 Usluge

Osim turizma, usluge se ne smatraju posebnim sektorom srbijanskog ili bosanskohercegovačkog gospodarstva, i, sa statističke točke gledišta, nalaze se u paketu sa ostalim sektorima gospodarstva. Međutim, obje zemlje priznaju da dobro razvijen sektor usluga doprinosi pozitivnom razvoju gospodarstva, stvarajući zaposlenje i pružajući valorizaciju postojećih industrija i poduzeća.

3.6.6 Regionalni i lokalni razvoj

Sa obje strane granice postoji značajan broj nevladinih organizacija i inicijativa zajednice da se stimulira regionalni gospodarski rast. Širom graničnog područja postoje Gospodarske komore, Regionalni centri za razvoj malih i srednjih poduzeća, i agencije za revitalizaciju zajednice.

U BiH postoji pet regiona i svaki pokriva po jedna Regionalna razvojna agencija:

Prekogranični program

1. ARDA pokriva sjevero-zapadni region
2. NERDA pokriva sjevero-istočni region
3. REDAH pokriva hercegovački region
4. REZ pokriva središnji region
5. SERDA pokriva sarajevski region.

Regionalne razvojne agencije (RRA) su utemeljene od strane javnog, privatnog i nevladinog sektora, i doprinose ukupnom gospodarskom razvoju. One su utemeljene kao sredstvo za potporu gospodarskoj obnovi, stvaranju novih radnih mjesta i ljudskih resursa i razvoju infrastrukture.

Strateški planovi lokalnog gospodarskog razvoja u Srbiji su završeni i usvojeni u 8 općina programskog područja, a nacrti su spremni za još dvije općine. U ovim dokumentima prioriteti su poljoprivreda, prehrambena industrija i turizam.

Ove organizacije su ključni igrači u prekograničnom programu jer obezbjeđuju izravnu vezu sa potencijalnim korisnicima, kao i izravne međuljudske kontakte sa lokalnim stanovništvom u prihvatljivom programskom području. Usprkos sporom startu, oni uživaju visok stupanj pouzdanosti i povjerenja, i u poziciji su da daju snažnu potporu za programe ove vrste.

3.6.7 Turizam

Turistička industrija je razvijenija u srbijanskom dijelu pogranične oblasti, nego u BiH, iako ova zemlja posjeduje izuzetne prirodne, kulturne i povijesne lokacije i ima dobar položaj za turizam. Rijeka Drina, označavajući granicu između zemalja, može ponuditi veliki broj vodenih turističkih aktivnosti.

Region planine Zlatibor je poznata turistička destinacija za Srbe, i posjeduje mnoge objekte za šport, porodicu, kongrese i medicinski turizam.

Razvoj turizma u BiH je jasna prilika za južni dio prihvatljivog programskog područja koje je manje obdareno industrijom i poljoprivredom. Turizam može da obezbijedi područje sa dodatnim zapošljavanjem i gospodarskim mogućnostima za rast. U obje zemlje zaštita izvanrednog prirodnog okruženja je prioritet, i biti će u ravnoteži u odnosu na nekontroliran razvoj turizma.

3.7 Ljudski resursi

3.7.1 Naobrazba, istraživanje i razvoj

Kapaciteti naobrazbe na razini osnovnih i srednjih škola i fakulteta postoje u pograničnim područjima obje zemlje. Tri potpuno opremljena sveučilišta u Tuzli, Sarajevu i Istočnom Sarajevu nalaze se u prihvatljivom programskom području. Iako se obrazovne ustanove na primarnoj razini smatraju adekvatnima, one na sekundarnoj razini su opisane kao zastarjele i neadekvatne, jer im nedostaju moderna IT oprema i laboratorije. Međutim, srtukovne obrazovne institucije se nalaze u većim gradovima i mjestima. U BiH, veliki procenat djece školskog uzrasta, često iz etičkih manjina, odsustvuje izvan škole. Mogućnosti postoje da se

Prekogranični program

ispravi ovaj problem, koji ima implikacije na razvoj ovog konkretnog prihvatljivog programskog područja. U Srbiji, nedostatak specijaliziranih srednjih škola koje ispunjavanju važeće standarde doveo je do migracija u veće gradove, gdje postoje bolji uvjeti.

Istraživanje i razvoj u regionu skromno su organizirani na sveučilištima i istraživačkim institutima. Pored Užica, ne postoje značajniji centri za istraživanje i razvoj u prihvatljivom programskom području.

3.7.2 Tržište rada (zaposlenost i nezaposlenost)

Kombinacija prelaska na tržišno gospodarstvo, zatvaranje ili opadanje tradicionalne teške industrije, generalno niska razina naobrazbe i turbulentna situacija u regionu dovela je do natprosječne nezaposlenosti i migracija radne snage iz prihvatljivog programskog područja. U Srbiji, stopa nezaposlenosti je iznad 22%, a među osobama u dobi od 25 do 49 godina starosti i preko 60%. U BiH, potreba da se rekonstruira veći dio infrastrukture ove oblasti u početku je smanjila nezaposlenost, ali temeljna nepovoljna gospodarska situacija je obrnula ovaj trend, osim u Bijeljini, koja predstavlja magnet za migrante koji traže posao. Danas 54% osoba u dobi od 16 do 30 godina starosti izražava želju da napusti zemlju kako bi ostvarili bolji standard života.

3.8 Okoliš i priroda

Veći dio prihvatljivog programskog područja karakterizira čist okoliš sa niskom razinom zagađenja.

Prihvatljivo programsko područje se nalazi između tri rijeke: Bosne na zapadu, Save na sjeveru i Drine, koja dijeli područje na dva dijela. Planinski i slabo naseljeni južni dio ima veliku biološku raznovrsnost flore i faune. Zlatibor, Fruška gora, Golija, Tara, Zlatar, Jahorina, Bjelašnica i Igman su planine koje su pod gustom šumom, nezagađene, i sadrže mnoge prirodne resurse.

U Zlatiborskom okrugu, planina Zlatibor pokriva 300 km² na nadmorskoj visini od oko 1.000 m, sa najvišim vrhom od 1.496 m. Tara, najveći nacionalni park Srbije obuhvata 220 km² i pokrivena je gustim, očuvanim šumama jele, smreke, bukve i borova, kao jedna od najboljih i najočuvanijih u Europi. To je jedino mjesto na svijetu gdje je veoma rijetka vrsta – Pančićeva omorika našla svoje prirodno stanište. Osim toga, planina Golija je pod zaštitom UNSECO-a definirana kao prirodni rezervat biosfere, i ona pokriva 53.804 hektara sa najvišim vrhom od 1.833 m.

U prihvatljivom programskom području, ali bliže granici sa Crnom Gorom, nalazi se Sutjeska, najstariji nacionalni park u BiH. Obuhvatajući 17.500 ha, ona obuhvata Perućicu, jednu od posljednjih europskih prašuma, i planinu Maglič, sa najvišim vrhom u BiH. To je posljednje europsko stanište mrkog medvjeda, a stanište je i za vukove i orlove.

3.9 Kultura

Prekogranični program

Prihvatljivo programsko područje posjeduje bogatstvo kulturnih dobara, pokazujući različitu povijesnu, kulturnu i vjersku pozadinu regiona. Konkretno, jugozapadna Srbija obiluje srednjovjekovnim crkvama i manastirima. U BiH snažan duh športske kulture zemlje ogleda se u postojanju športskih dvorana i športskih centara, od kojih je mnogima potrebna popravka. Škole i fakulteti ovog područja organiziraju kulturne aktivnosti i festivale.

3.10 Kratak pregled nedostataka, razlika i potencijala za razvoj

Prihvatljivo programsko područje između BiH i Srbije sadrži veliku raznovrsnost predjela, resursa, stanovništva i gospodarstva. Pošto nisu postojale formalne granice prije raspada bivše SFRJ, ove dvije zemlje dijele i zajedničku povijest suradnje. Međutim, nedavni turbulentni događaji ostavili su gospodarstva obiju zemalja u gorem stanju nego prije 1990, i sa opadajućim brojem i manje produktivnim stanovništvom. Ipak, veći dio gospodarskog temelja je sačuvan, i oba gospodarstva pokazuju skroman napredak. Međutim, zastarjela proizvodna i poljoprivredna oprema i transportna infrastruktura zahtijevaju hitnu modernizaciju i popravku.

Zbog opadanja gospodarskih aktivnosti, nedostatka pristupa tržištima i rekonstrukcije teške industrije, došlo je do rasprostranjenog zapošljavanja i migracije mlađeg stanovništva izvan područja. Poljoprivredni sektor, kojem je također potrebna modernizacija, proizvodi visoko kvalitetnu hranu na plodnom tlu koje se navodnjava putem obilne riječne mreže u ovoj oblasti.

Putovnoj mreži prihvatljivog programskog područja također je neophodna modernizacija. Ne postoje veći autoputovi u ovoj programskoj oblasti. Sustav putova u južnom dijelu sastoji se uglavnom od uskih lokalnih putova. Željeznički sustavi u obje zemlje rade ispod svojih punih kapaciteta, i hitno su im potrebne investicije, posebno u BiH.

Sektor MSP je u porastu: međutim njegov utjecaj na gospodarstva dvije zemlje je do sada zanemarljiv.

Područje ima izuzetne prirodne ljepote i resurse. Turizam je dobro razvijen ali nedovoljno iskorišten sektor u Srbiji. U BiH on je tek počeo da se razvija. Posebno u planinskom južnom dijelu prihvatljivog programskog područja i duž rijeke Drine, postoje brojne mogućnosti za razvoj ili stvaranje širokog spektra turističkih aktivnosti. Zaštita okoliša ovog izuzetnog okruženja je od velike važnosti, jer novi komercijalni i industrijski razvoji prodiru prema šumskim i riječnim sredinama.

U zaključku, prihvatljivo programsko područje ima jasnu potrebu za velikim investicijama u svim sektorima: javnom, privatnom, sektoru ljudskih resursa, putovnoj i drugoj infrastrukturi. Postojanje međunarodne granice između zemalja podrazumijeva uvođenje značajnog obima novih regulatornih mjera koje će snažno utjecati na svakodnevne prekogranične aktivnosti, uključujući i uvoz i izvoz prehrambenih proizvoda manjeg obima od strane lokalnog stanovništva, kao i poljoprivredna kretanja na komercijalnom temelju. Operacije u okviru ovog programa prekogranične suradnje stvoriti će i ojačati će partnerstvo i promovirati će mreže u obje zemlje, čime se može riješiti pitanje nezaposlenosti kroz otvaranje novih radnih mjesta u kratkom roku.

Prekogranični program

Predložena strategija, stoga, biti će usmjerena na izgradnju mreže i sinergija za poticanje gospodarskog razvoja, fokusirajući se na:

- Stvaranje povoljnih uvjeta za razvoj MSP u prihvatljivom programskom području;
- Održavanje visokog kvaliteta okoliša u prihvatljivom programskom području kao gospodarskog resursa, saradujući u zajedničkim inicijativama zaštite i eksploatacije.

Da bi se ostvario strateški cilj programa, prvo će biti neophodno da se utemelji zajednički okvir u kojem suradnja između zainteresiranih strana može da napreduje.

Prekogranični program

<p style="text-align: center;">Snaga</p>	<p style="text-align: center;">Slabosti</p>
<p style="text-align: center;">Prilike</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povijesne veze omogućavaju solidan temelj za kulturno razumijevanje, izgradnju povjerenja i prekograničnu suradnju; • Nema jezičnih barijera u prihvatljivom programskom području; • Dobro uspostavljena prekogranična međuljudska suradnja i suradnja NVO <p style="text-align: center;">Prilike</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pozitivan regionalni identitet i programi regionalnog razvoja ohrabriti će gospodarski i socijalni razvoj usmjeren na zadržavanje – i privlačenje – mladih u području; • Razvoj ili ponovna izgradnja kulturnih i gospodarskih veza za stvaranje prilika za pozitivnu suradnju; • Prilike za multi-etničko stanovništvo za suradnju u izgradnji povjerenja između civilnih socijalnih grupa; • Prilike za medije i kulturne mreže u angažiranju prekograničnog stanovništva u sudjelovanju u prekograničnim inicijativama. <p style="text-align: center;">Snaga</p> <ul style="list-style-type: none"> • Idealni uvjeti za organsku proizvodnju i proizvodnju kroz tradicionalnu poljoprivredu; • Postojeća industrijska baza (npr. tekstilna, kemijska, metalurška i prehrambena) prolazi kroz rekonstrukciju ka konkurentnijoj budućnosti; • Obilni dostupni prirodni resursi (voda, mineralno bogatstvo, termalni izvori, šume, itd.) u cilju potpore gospodarskog; • Strukture za regionalni i lokalni razvoj (kancelarije Lokalnog gospodarskog razvoja, agencije za MSP, Gospodarske komore, Regionalne razvojne agencije, turističke agencije) uvedene su sa obje strane granice sa strategijama za ublažavanje socijalne ekskluzije i obrtanje gospodarske stagnacije; • Značajan broj MSP širom prekograničnog područja; • Iskustvo prekogranične općinske suradnje i predstavljanje općina postoji u pograničnom području; • Euroregija Sava-Drina-Majeвица je uspostavljena radi potpore intezivirane suradnje između općina; • Područje je važan generator hidro-električne energije; • Temeljna turistička infrastruktura već postoji, naročito za zimski turizam. 	<ul style="list-style-type: none"> • Negativan prirast stanovništva vodi do nepovoljnih demografskih trendova; • Unutrašnje gospodarske migracije u urbane centre i emigracija osiromašuje pogranično područje u smislu educirane i produktivne radne snage; • Nizak životni standard i povećavanje starosne dobi kod ruralnog stanovništva; • Zajedničko kulturno naslijeđe nije imalo utjecaja na koncept zajedničkog identiteta <p style="text-align: center;">Prilike</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odsustvo ili neprovođenje, državnih i regionalnih programa za promoviranje regionalnog razvoja može u konačnici da ubrza migraciju; • Različiti demografski trendovi između južnih i sjevernih dijelova u pograničnom području mogli bi da izazovu neuravnotežen razvoj i dalju izolaciju pojedinih dijelova pograničnog područja; • Dalje gospodarske migracije u gradove i inozemstvo (naročito iz južnog dijela programskog područja) mogu ubrzati privredni pad u pograničnim oblastima. <p style="text-align: center;">Slabosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Objema strankama nedostaju snažni politički okviri za lokalni gospodarski razvoj; • Slabo gospodarstvo u pograničnom području oslanja se na financiranja središnje vlasti za održavanje stanovništva i subvencioniranje industrije; • Nedostatak dostupnosti državnih i regionalnih fondova, i uočeni rizici za izvore Inozemnih izravnih investicija, inhibiraju modernizaciju i restrukturiranje zastarjelih i nekonkurentnih industrijskih i poljoprivrednih resursa graničnih područja; • Nedostatak institucija i laboratorija za standardizaciju i certifikaciju poljoprivrednih proizvoda (posebno hrane) u BiH; • Sektor MSP predstavlja uglavnom mikro poduzeća sa ograničenim mogućnostima za zapošljavanje - sektor srednjih poduzeća je nerazvijen i nema učinkovitu potporu za razvoj kapaciteta za apsorpciju radne snage, što smanjuje ukupan utjecaj MSP na gospodarski rast; • Niska razina inovacija i ograničena suradnja između institucija za lokalna istraživanja i razvoj, javnih vlasti i tržišta rada ozbiljno ometa realni gospodarski razvoj; • Nedostatak smještaja visokog standarda i usluga potpore za turizam; • Središnji postupak donošenja odluka za regionalni razvoj dovodi do nedovoljne suradnje i koordinacije na lokalnoj razini.

Prekogranični program

Prilika	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Korišćenje prednosti Centralno-europskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA) u povećanju izvoznog potencijala; • Razvoj i unaprijeđenje mrežnih veza između privrednih sektora (npr. poljoprivredni, kemijski, šumarski, turistički) radi iskorišćavanja prednosti lanca snabdijevanja i klastera za unaprijeđenje konkurentnosti; • Povećana potpora javnog sektora u razvijanju koordinirane zajedničke usluge za poslovnu potporu koje podstiču rast MSP, i izgradnja vještina upravljanja i kompetencija; • Potpora ciljanom razvoju specifičnih turističkih sektora: npr. rijeke, banje, kulturni, poljoprivredni sektor i sektor divljine i prirode, itd. • Suradnja između istraživačkih i razvojnih institucija i industrije može podići inovacije i povećati konkurentnost industrije, posebno u sjevernom dijelu pograničnog područja; • Jačanje kapaciteta za strateško planiranje, programiranje i realizaciju projekata, i u privatnom, i u javnom sektoru povećati će pristup izvorima financiranja; • Potpora unaprijeđenju institucijske suradnje na razini regionalnih i lokalnih vlasti kao što su Euroregioni, stalni općinski odbori radi proširenja poslovnih mogućnosti; • Mapiranje gospodarskih resursa i poduzeća u programskom području, kao korak ka stvaranju mreže veza i razmjene iskustava radi pomaganja i vođenja gospodarstvenika i ciljanih investicija; • Djeljenje zajedničkog upravljanja i iskustva među velikim proizvođačima energije u pograničnom području; • Zajednička identifikacija i planiranje gospodarskih razvojnih oblasti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak prilika za poduzetnike kako bi imali pristup visokokvalitetnim uslugama krojenim prema potrebama koje im pomažu da se bolje takmiče na globalnim tržištima; • Percepcija oblasti kao gospodarstva sa niskom dodatkom vrijednosti; • Spora realizacija - ili nedostatak - relevantnih Državnih strategija, za potporu gospodarskog razvoja pograničnog regiona (Strategije regionalnog razvoja, uključujući Operativne planove, Državne razvojne planove za razvoj turizma, itd); • Centralizacija odlučivanja o gospodarskom razvoju otežava suradnju općina na lokalnoj razini; • Kašnjenja ili neizvjesnosti u procesu pridruživanja EU odvlaču inozemne investicije iz područja; • Neadekvatni poticaji, subvencije i porezne olakšice i oslobodjenja za dalje stimuliranje zapošljavanja, inovacije i ulaganja u sektor MSP; • Nedostatak prometne infrastrukture i nedovoljna koordinacija i suradnja u (između službi, marketinga, poljoprivrede, javnog sektora, itd) u turističkom sektoru ograničava eventualne mogućnosti; • Nastavljena zavisnost lokalnih vlada od središnjega proračuna umanjuje ulogu općina u lokalnom razvoju; • Nedostatak voditeljskih i poslovnih vještina u sektoru MSP srednje veličine rezultirati će fragmentiranim i nekoordiniranim poslovnim razvojem, smanjujući potencijalne koristi za gospodarstvo pograničnog područja.
Snaga	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Rasprostranjena osnovna, srednja i visoka naobrazba dostupna je širom pograničnog područja; • Sveučilišta u Tuzli, Sarajevu i Istočnom Sarajevu, te blizina tehničkih centara i centara za strukovno osposobljavanje podupiru širok spektar specijaliziranih edukacijskih potreba (npr. učiteljski i pedagoški fakulteti, poljoprivredni fakulteti, itd); • Srbijanski i BiH lokalni ogranci Državne službe za zapošljavanje već suraduju na 	<ul style="list-style-type: none"> • Generalno govoreći, slaba edukacijska i kvalifikacijska struktura stanovništva, kao i neusuglašenost srednje i više naobrazbe u zadovoljavanju trenutne potrebe tržišta rada; • Niska razina sudjelovanja u osnovnoj i srednjoj naobrazbi u ruralnim područjima širom regiona (BiH); • Nedostatak kulture doživotnog učenja, posebno stranih jezika i računalnih vještina; • Povećanje nezaposlenosti zbog viška kvalificirane i nekvalificirane radne snage iz bivših državnih poduzeća;

Prekogраниčni program

	<p>pokretanju razvoja javnih – i privatnih – službi za zapošljavanje u ovom području;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Postojanje međunarodno priznatih programa naobrazbe; • Politike za poticanje uključivanje manjina u naobrazbu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograničene mogućnosti zapošljavanja za nekvalificiranu radnu snagu; • Nedostatak suvremenih, sektorski specifičnih, turističkih edukacijskih kapaciteta.
	<p>Politike</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povećana pažnja na programima naobrazbe i obuka prilagođenih potrebama tržišta rada, praveći jaku vezu između naobrazbe i gospodarskih snaga i prednosti; • Razvoj prilika za adekvatne obuke/prekvalifikacije za višak radnika iz bivših državnih poduzeća u oblasti koje su relevantne za gospodarski razvoj pograničnog područja; • Poboļšanje poslovnog upravljanja i poduzetničkih vještina kroz mehanizme poslovne naobrazbe; • Razvoj prekograničnih mogućnosti za zapošljavanje mladih stručnjaka i izuzetno educiranih osoba putem suradnje između institucija za naobrazbu i institucija tržišta rada; • Razvoj novih nastavnih programa, ispunjavanje međunarodnih standarda, radi potpore tehničke i stručne naobrazbe, uključujući učenje na daljinu za one sa slabim pristupom školama i fakultetima; • Objezbjedenje prevoza do škola u udaljenim i ruralnim područjima; • Povećan naglasak na inicijativama za smanjenje siromaštva i inicijativama socijalne uključenosti manjina 	<p>Pojedine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sporo usvajanje srednjoškolskih sustava naobrazbe povećati će jaz između ponude i tražnje na tržištu rada; • Ograničen pristup seoskog stanovništva formalnom sustavu naobrazbe zbog daljih migracija iz ruralnih prema urbanim centrima zadržati će ili pogoršati postojeće nedostatke; • Državne razvojne politike koje su nedovoljno razvijene da bi zadovoljile specifične potrebe za stvaranje radnih mjesta u pograničnim područjima; • Nema promjena u začaranom krugu siromaštva, nedostatak naobrazbe i loši izgledi nezaposlenosti marginaliziraju pogranična područja i ometaju gospodarski razvoj.
	<p>Snage</p> <ul style="list-style-type: none"> • Međunarodne zračne luke Tuzla i Sarajevo nalaze se u regionu; • Postojanje temeljne mreže državnih, regionalnih i lokalnih putova; • Dobro razvijena energetska mreža; • Postojanje mreža plovnih rijeka, uključujući lučke objekte u sjevernom dijelu područja; • Postojanje mnogih graničnih prijelaza omogućava učinkovitu prekograničnu gospodarsko-kulturnu suradnju; • Dobra telekomunikacijska infrastruktura. 	<p>Slabosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neuravnotežena prometna infrastruktura marginalizira južno pogranično područje i inhibira investicije; • Nedostatak kvalitetne putne mreže u pravcu istok-zapad ograničava prekograničnu trgovinu; • Loši lokalni putovi u južnom dijelu povećavaju izoliranost zajednica; • Nedostatak brzih autoputova u cijelom području; • Većini putova je neophodna radikalna modernizacija ili popravak; • Loša mreža javnog prijevoza smanjuje mobilnost stanovništva; • Putna i željeznička mreža ne može da se nosi sa uvećanim prometom; • Prostorno planiranje i postupci koji su rezultirali novim urbanim sredinama, posebno u

Prekogranični program

	Prijetnje	turističkim centrima.
<ul style="list-style-type: none"> • Povećana suradnja između javnih (lokalnih i regionalnih) aktera u zajedničkim politikama planiranja prometa; • Unaprijeđenje odabranih graničnih prijelaza za povećanje prekograničnog prometa i gospodarske suradnje; • Rekonstrukcija putova, regionalnih zračnih luka, i razvoj infrastrukture koja je povezana sa turizmom (kao što su ski centri, sportski objekti, planinarske i biciklističke staze, itd.) kako bi se poboljšao pristup turistima u obje zemlje; • Plan za izgradnju koridora VC u BiH koji bi obuhvatio dio Sarajevskog regiona; • Povećana komercijalna uporaba riječnog i željezničkog prometa. 	<p style="text-align: center;">Slabosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tri glavne rijeke pružaju pograničnoj oblasti obilnu vodoopskrbu; • Postojanje Nacionalnih parkova u području (npr. Tara – SRB, Sutjeska BiH); • Velika netaknuta pošumljena područja i nezagađeni vodeni resursi pružaju jedinstvena staništa za rijetku floru i faunu (npr. mrki medvjedi); • Okviri politika formirani su radi uspostavljanja regionalnih deponija na regionalnoj prekograničnoj razini; • Južni dio područja je netaknuta i nezagađena oblast, zbog ograničenih industrijskih aktivnosti; • Rastuća svijest o potrebi zaštite okoliša među zajednicama u prekograničnom području; • Veliki dijelovi pograničnog područja pružaju regionalnu bazu za proizvodnju organske hrane; • NVO sektor je trenutno aktivan u aktivnostima zaštite okoliša. 	<p style="text-align: center;">Prijetnje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nerazvijenost prometne infrastrukture ograničiti će gospodarski rast u pograničnim područjima; • Spora realizacija državnog strateškog pristupa za investiranje u infrastrukturu može da dovede do neuravnoteženog ili statičnog regionalnog razvoja; • Nedostatak prostornih planskih politika i imovinsko-vlasnička pitanja mogu rezultirati odlaganjem provedbe infrastrukturnih projekata; • Poboljšanja u prometu i infrastrukturi u izrazitim planinskim područjima mogu biti ograničena visokim troškovima izgradnje i pristupa, posebno u južnom dijelu.
<p style="text-align: center;">Prijetnje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zajednička održiva uporaba ekoloških usluga i tehnologija za održavanje čistih nezagađenih prirodnih resursa; • Suradnja regionalnih i lokalnih institucija za zaštitu okoliša; • Zajedničke inicijative za očuvanje prirodnih resursa u pograničnim područjima (npr. očuvanje rijeke Drine) • Razvoj zajedničkog pristupa informacijama (baze podataka, spiskovi, razmjena 	<p style="text-align: center;">Slabosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak praksi za odlaganje čvrstog otpada, reciklaže, kanalizacija i obrade otpadnih voda dovelo je do povećanog zagađenja prirodnih vodnih resursa; • Postojanje velikog broja deponija bez nadzora u ruralnim oblastima; • Nedostatak komunikacije i suradnje između inicijativa za zaštitu okoliša i zaštitu prirode; • Niska razina ekološke svijesti kod stanovništva; • Veoma malo iskustva u koordiniranim aktivnostima za borbu protiv zagađenja i sprovođenje propisa EU u javnim ili privatnim sektorima; • Eksplozivna sredstva kao ostaci iz rata ograničavaju pristup unutrašnjosti (BiH); • Nekomolirana izgradnja u turističkim područjima povećava probleme zaštite okoliša. • Nedostatak svijesti o ekološkim propisima EU; 	<p style="text-align: center;">Prijetnje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spor razvoj infrastrukture povezane sa zaštitom okoliša može smanjiti atraktivnost regiona i imati negativan utjecaj na dobrobit lokalnog stanovništva; • Spora provedba državnih i lokalnih strategija za zaštitu okoliša; • Slaba provedba i neadekvatno financiranje ekoloških inicijativa imati će dugoročne učinke na okoliš; • Spor napredak u raščišćavanju eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata odložiti će buduću

Prekogranični program

	<p>informacija) o glavnim zagadivačima u graničnoj oblasti</p> <ul style="list-style-type: none">• Zajednički programi za revitalizaciju postojećih i izgradnju modernih deponija otpada;• Zajedničke inicijative za upravljanje nacionalnim parkovima;• Eksploatacija obnovljivih energetsčkih potencijala;• Inicijative suradnje u upravljanju kod katastrofa, i vanredni servisi.	<p>pristup dijelovima u unutrašnjosti BiH;</p> <ul style="list-style-type: none">• Tehnike upravljanja otpadom su još uvijek na najnižim razinama u prekograničnim područjima, i predstavljaju veliku opasnost za okoliš;• Neprovjerenost intenziviranje poljoprivrede može prouzročiti dalje zagađenje voda.
--	---	--

DIO II PROGRAMSKA STRATEGIJA

1. Iskustvo u prekograničnim aktivnostima

Ovaj IPA prekogranični program je najnovija inicijativa kojom se proširuje politika EU za promidžbu suradnje između zemalja u pograničnim regionima središnje i istočne Europe i susjednih regiona u EU, i drugim zemljama kandidatima iz središnje i istočne Europe.

Od 2007, kao jedinstveni integrirani Instrument za pretpristup, IPA zamjenjuje ranije instrumente: Phare, ISPA, SAPARD, Turski pretpristupni instrument i CARDS. Kao Komponenta II IPA prekogranična suradnja ima za cilj pripremiti zemlje kandidate i potencijalne zemlje kandidate za buduće upravljanje strukturnim fondovima EU. Shodno tome, ova komponenta realizirati će se putem Višegodišnjeg prekograničnog programa.

I Srbija i Bosna i Hercegovina imaju iskustva sa prekograničnom suradnjom na svojim spoljnim granicama. Srbija ima iskustva sa četiri programa, sa Bugarskom, Rumunjskom, Mađarskom i Italijom, kao i sa transnacionalnim programima - CADSES. Bosna ima ograničeno iskustvo, jer je sudjelovala u programu sa Italijom i u programu CADSES.

Ovaj programski dokument je usklađen sa gorepomenutim EU programima i državnim strategijama, kao što je pomenuto u dijelu četiri.

1.1 Naučene lekcije

Bosna i Hercegovina

U periodu do 2004. godine, zainteresirane strane BiH sudjelovale su u 17 projekata u okviru INTERREG IIIA Italija-jadranski program uglavnom sa doprinosom "u naturi". Većina njih su samo formalno uključene u projekte prekogranične suradnje sa italijanskim partnerima kao vodećim partnerima, ali iskustvo stečeno u tom periodu i veze uspostavljene sa partnerima iz Italije predstavljaju dobar temelj za nastavak suradnje.

Prvo pravo iskustvo u projektima prekogranične suradnje i transnacionalne suradnje stečeno je kroz poslednji Poziv za dostavljanje prijedloga projekata u dva Nova programa za susjedstvo, u kojima je BiH sudjelovala u periodu 2004 - 2006: INTERREG IIIA Italija-jadranski NPS i INTERREG IIIB CADSES transnacionalni program.

Poslednji Poziv za dostavljanje prijedloga za CADSES program rezultirao je sa dva projekta, uključujući partnere iz BiH sa zahtjevom za financiranje iz regionalnih fondova CARDS 2004-2006, dok je od 93 projekta koji su odobreni u okviru Jadranskog NPS 28 projekata uključivalo BiH partnere sa takvim zahtjevom. Broj dostavljenih projekata pokazao je da postoji značajan interes BiH partnera za ovu vrstu programa. Međutim, razumijevanje zahtjeva u svezi sa modalitetima, kvalitetom i veličinom NPS projekata koji ukazuju na razinu aktivnosti koje se provode u BiH i dalje je na niskoj razini.

Glede prekogranične suradnje na unutarnjim granicama, obzirom na početnu fazu ovog programa, suviše je rano da se identificiraju naučene lekcije, ali je vrijedno spomena da interes, pa čak i pojedine inicijative za početak suradnje preko granica, zaista postoji na

Prekogranični program

lokalnoj razini. S druge strane, relativno veće raspodjele granta, koji je dostupan u okviru IPA programa prekogranične suradnje, predstavljati će pravi izazov za mnoge zainteresirane strane čiji su financijski kapaciteti mali.

Republika Srbija

Sa uvođenjem Novog susjedskog partnerstva 2004-2006, omogućeno je financiranje za srpske partnere radi njihovog uključivanja u projekte. Zahvaljujući ovoj inicijativi i prvom programu sa Mađarskom, srpski partneri stekli su znanja i vještine od svojih prekograničnih partnera i izgradili kapacitete da samostalno pripremaju i provode projekte prekogranične suradnje u budućnosti.

U isto vrijeme se povećavaju kapaciteti na centralnoj razini za koordinaciju ovih programa. Može se zaključiti slijedeće:

- uspostavljanje kancelarija na lokalnoj razini pokazalo se od izuzetnog značaja za dobar kvalitet obavljenog posla u MIER (Ministarstvu gospodarskih odnosa)/MFIN (Ministarstvu financija). Nedovoljno pažnje se posvećuje nerazvijenim područjima, tako da dodatni uvjet za korisnike iz pograničnih područja da dođu u Beograd na konzultacije negativno utječe na javno mnjenje o Programima;
- nastavljanje sa organiziranjem radionica i info-dana sa jednakim intenzitetom i jače fokusiranje na određene ciljne skupine (srednje škole, udruženja studenata, fakulteti, kulturne institucije, športske udruge, nerazvijene općine), zbog slabih kapaciteta koji su tamo primjetni; organiziranje radionica, seminara, okruglih stolova u periodima koji nisu u svezi sa pozivima za prijedloge (kontinuiran rad); detaljne projektne ideje sa primjerima, davanje više informacija o samom formularu za prijavu; radionice posvećene logici matrice i upravljanja projektnim ciklusima. Uzimajući u obzir da su temeljni problemi primjetni u mnogim prijavama (priprema proračuna, definiranje temeljnih logika projekta, dostavljanje kompletne dokumentacije ...), neophodno je organizirati jednodnevne ili dvodnevne interaktivne radionice za pružanje svih neophodnih informacija manje iskusnim organizacijama; Kontinuiran rad na organiziranju foruma za traženje partnera;
- više obuka o tenderskoj dokumentaciji i evaluaciji za zaposlene u MIFIN i za korisnike;

2. Strategija suradnje

2.1 Rezime zaključaka iz opisa područja

Veći dio analize i opisa koji su obezbijeđeni za prekogranični program prihvatljivih područja u Srbiji i BiH mogu se primijeniti na cijelu zemlju. Međutim, usprkos relativnom uspjehu nekih lokaliteta, veliki dijelovi prihvatljivih područja su marginalizirani, i trpe loše životne standarde zbog njihove udaljenosti od, i zbog nepristupačnosti prema, važnim tržištima, kao i zbog njihove zavisnosti od niskoprofitnih poljoprivrednih aktivnosti. Visoka stopa nezaposlenosti posebno u seoskim i bivšim područjima sa intenzivnom industrijom doveli su do migracija kvalificirane radne snage u gradove i inozemstvo, ostavljajući za sobom staru i uglavnom nekvalificiranu radnu snagu koju je teško zaposliti bez prekvalifikacija. Ipak, temeljna sredstva za proizvodnju, uključujući industrijsku bazu, sirovine i poljoprivredu, su

Prekogranični program

ipak prisutni. Odsustvo značajnijih jezičnih barijera je ključna prednost ove oblasti, što pojednostavljuje proces suradnje u cilju postizanja višeg životnog standarda i mogućnosti zapošljavanja. Ipak, svi ključni sudionici moraju biti vođeni u prilagođavanju realnostima tržišnog gospodarstva. Prekogranični program može biti instrument za promidžbu suradnje glavnih sudionika u programskoj oblasti na optimalizaciji ovih mogućnosti putem razmjene iskustava i poduzimanja zajedničkih aktivnosti.

Ova oblast je pretrpjela velike potrebe i kidanje veza tijekom protekla dva desetljeća, što je ostavilo njenu gospodarsku proizvodnju na približno istoj razini kao i u 1991. godini. Glavni zaključci povodom prepreka za gospodarski rast su: loše stanje putne i željezničke infrastrukture, zastarjela industrijska baza, nekvalificirana radna snaga i visoki dodatni troškovi usaglašavanja sa regulatornim okvirom za takmičenje na međunarodnom planu. Ogroman i uglavnom netaknut okoliš područja može se posmatrati kao privredni resurs koji se može selektivno eksploatirati. Međutim, prisustvo neadekvatnog otpada i kanalizacije, porast nekontrolirane izgradnje, nekontrolirano uništavanje šuma i neregulirana ekstrakcija sirovina neminovno će imati dugotrajan negativan utjecaj na okoliš i eventualno umanjiti njegovu gospodarsku ulogu.

Glavni prioritet je ubrzavanje gospodarskog razvoja programske oblasti stvaranjem mogućnosti za zapošljavanje u relativno kratkom periodu (3-5 godina). Prekogranična suradnja može da pomogne ovaj napredak kroz zajedničke napore u stimuliranju gospodarskog rasta provedbom slijedećeg strateškog pristupa.

2.2 Opći strateški cilj Prekograničnog programa

Opći strateški cilj programa prepoznaje potrebu za stimuliranjem gospodarstva, fokusirajući se na izgradnju mrežnih veza koje povezuju ljudske, prirodne i gospodarske resurse oblasti.

STRATEŠKI CILJ

Zblizavanje ljudi, zajednica i gospodarstva prihvatljivog programskog područja kako bi zajedno sudjelovali u razvoju kooperativnih područja koristeći ljudske, prirodne i gospodarske resurse i prednosti.

OPĆI CILJ

Stimuliranje gospodarstva i smanjenje relativne izoliranosti programskog područja jačanjem zajedničkih institucijskih mreža i kapaciteta ljudskih resursa.

2.3 Specifični ciljevi

Opći cilj programa, zajedno sa ključnim elementima strategije izvedene iz SWOT analize, doveo je do formuliranja slijedećih specifičnih ciljeva, uz fokusiranje na ono što je potrebno postići:

1. unaprijeđenje institucijskih okvira za razvoj MSP u programskom području;
2. razvoj turizma kao ključnog sektora graničnog gospodarstva;
3. promoviranje prekogranične suradnje u oblasti trgovine i pristupa tržištima;

Prekogranični program

4. (ponovno) uspostavljanje prekogranične sinergije između poslovnih organizacija i organizacija za potporu trgovini na promoviranju zajedničkih inicijativa za suradnju;
5. održavanje visokog kvaliteta okoliša u programskom području kao gospodarskog resursa od strana koje sarađuju u zajedničkim inicijativama za zaštitu i eksploataciju;
6. jačanje prekogranične međuljudske interakcije za jačanje kulturnih i športskih veza i za zajedničko sudjelovanje u aktivnostima od obostranog interesa.

Prethodno navedeni specifični ciljevi se fokusiraju na uspostavljanje zdrave temelje za zajedničke aktivnosti u programskom području. Program će također uzeti u obzir i slijedeće temeljne principe:

- jednake mogućnosti za sve;
- ispunjavanje posebnih potreba onih koji su ugroženi, lica sa invaliditetom ili onih iz etničkih ili manjinskih skupina;
- zaštita prirodnog i sagrađenog okoliša u cilju potpore održivog razvoja;
- partnerstvo i zajedničko vlasništvo nad aktivnostima, osim u slučaju Strateških projekata (vidjeti u nastavku).

3. Prioritet i mjere

Strateški i specifični ciljevi usko su usmjereni na ostvarivanje rezultata i povoljnih ishoda koji se odnose na specifične potrebe područja. SWOT analiza ukazuje da pomoć Programa treba biti koncentrirana na slijedeći Prioritet.

3.1 Prioritet I

Društvena i gospodarska kohezija kroz aktivnosti u cilju poboljšanja fizičke, poslovne, društvene i institucijske infrastrukture i kapaciteta.

Ovaj Prioritet pruža korisnicima veoma širok kontekst u kome se predlažu mjere za postizanje općeg cilja. Pošto je ovo prvi prekogranični program između dvije zemlje, prepoznato je da ciljevi na višoj razini ne bi trebalo da nameću previše ograničenja na nižoj razini. Ovaj Prioritet podržava aktivnosti za ispunjavanje svih specifičnih ciljeva i obezbeđuje logičan kontekst za mjere.

Kriteriji za izbor projekata i mehanizam realizacije:

Detaljniji projektni kriteriji biti će definirani kasnije, kroz relevantne Smjernice za podnositelje ili/i kroz pozive za podnošenje prijedloga projekata.

Mjere će biti realizirane uglavnom kroz sheme granta. Međutim, postoji mogućnost da ZNO prepozna potrebu za financiranjem ključnih zajedničkih aktivnosti van poziva za podnošenje prijedloga projekata. U tim slučajevima, mehanizam realizacije predstavljati će nabavka usluga, radova i materijala.

3.1.1 Mjera I.1

Unaprijeđenje produktivnosti i konkurentnosti gospodarskih, ruralnih i ekoloških resursa programskog područja

Ova mjera je dizajnirana da promovira zajedničke napore na postizanju efikasnijeg korišćenja resursa programske oblasti. Korisnici će uključivati (ovaj spisak nije konačan):

- lokalne samouprave i njihove institucije, uključujući i javna komunalna poduzeća, bolnice, medicinske i hitne usluge;
- škole, biblioteke, institucije kulture, društvene centre, kulturne, povijesne ili športske udruge, itd;
- nevladine, neprofitne organizacije;
- organizacije za potporu poduzećima, kao što su gospodarske komore, poslovni centri, udruge SMP, sektorske udruge, lokalne trgovinske udruge, itd.
- agencije za regionalni razvoj i lokalne razvojne agencije;
- organe nadležne za zaštitu prirode i upravljanje parkovima prirode i organe javne uprave;
- javna – i privatna – lica koja pružaju potporu za radnu snagu (centri za zapošljavanje, razmjena usluga, itd)
- škole, fakultete i sveučilišta u programskom području, uključujući i ustanove za strukovnu i tehničku obuku;
- Euroregije;

Obrazloženje:

Analiza programske oblasti otkrila je potrebu za stimuliranjem gospodarske aktivnosti putem produktivnijeg korišćenja njenih resursa. Iako na državnoj razini svaka zemlja ima svoje prioritete i provodi različite politike kako bi se postigao ovaj cilj, postoji niz mogućnosti za suradnju između susjednih zajednica koji će dopuniti državne aktivnosti.

Suradnja između lokalnih vlasti na koordinaciji aktivnosti kao što su prostorno planiranje, odlaganje otpadnih voda i kanalizacije, hitne službe i naobrazba i usluge educiranja odraslih mogu imati koristi za zajednice sa obje strane granice. Zajednički okvir za suradnju mogao bi biti uspostavljen u okviru prekograničnog programa.

Uspjeh malih poduzeća se smatra ključnim ciljem u inicijativama obiju zemalja za otvaranje novih radnih mjesta. Prekogranična suradnja između skupina za potporu poduzećima u radu ka postizanju povoljnije poslovne klime, kao i razvoj mreže za potporu turizmu radi stimuliranja rasta ovog sektora, imati će značajan prekogranični utjecaj, a i korist za obje zajednice.

Dalje eksploatiranje prirodnih resursa programske oblasti je neizbježno; međutim prekogranična suradnja je primjerena svim aspektima zaštite okoliša jer obje zajednice dijele zajedničku želju da postignu ovaj cilj, ali bez štete za ekologiju i prirodne ljepote raznolikog pejzaža u prihvatljivom programskom području.

Prekogranični program

Suradnja u uskladbi programa naobrazbe sa potrebama industrije, poljoprivrede i poslovnog okruženja područja (npr. razvoj turizma) može se postići fokusiranjem prekograničnih institucija na inovativne zajedničke planove i programe, kao i kroz dijeljenje iskustva i stručnosti.

Program prekogranične suradnje ne može se izravno baviti obnovom i moderniziranjem prijevozne infrastrukture programskog područja; međutim, prekogranična suradnja između vlasti u uspostavljanju prioriteta u ovoj oblasti pomoći će i utjecati će na državne programe za dobrobit lokalnih zajednica i gospodarstva.

3.1.2 Mjera I.2

Prekogranične inicijative usmjerene na razmjenu ljudi i ideja radi poboljšanja profesionalne suradnje i suradnje civilnog društva

Ova mjera je dizajnirana radi ostvarivanja intenzivnije suradnje između zajednica na općinskoj razini u cilju razvijanja zajedničkih interesa i stanovnika i profesionalnih grupa. Ova mjera pružiti će korist gospodarskim aktivnostima u pograničnim područjima i također će pružiti šansu za promidžbu kulturnih, povijesnih, etničkih, edukacijskih i športskih veza. Korisnici će uključivati (ovaj spisak nije konačan):

- lokalne samouprave i njihove institucije, uključujući i javna komunalna poduzeća, bolnice, medicinske i hitne usluge;
- škole, biblioteke, institucije kulture, društvene centre, kulturne, povijesne ili športske udruge, itd;
- nevladine, neprofitne organizacije;
- organizacije za potporu poduzećima, kao što su gospodarske komore, poslovni centri, udruge SMP, sektorske udruge, lokalne trgovinske udruge, itd.
- agencije za regionalni razvoj i lokalne razvojne agencije;
- organe nadležne za zaštitu prirode i upravljanje parkovima prirode i organe javne uprave;
- javna – i privatna – lica koja pružaju potporu za radnu snagu (centri za zapošljavanje, razmjena usluga, itd)
- škole, fakultete i sveučilišta u programskom području, uključujući i ustanove za strukovnu i tehničku obuku;
- Euroregije;

Obrazloženje:

Koncept međunarodnih granica koje razdvajaju Srbiju i Bosnu i Hercegovinu je nov, i mogao bi narušiti prethodno uobičajenu društvenu i gospodarsku interakciju nametanjem ograničenja na kretanja robe i ljudi. Promoviranjem stalne suradnje i prekograničnog umrežavanja, ova mjera pomoći će smanjiti posljedice marginaliziranja i ublažiti će učinak granične barijere.

Očigledne oblasti suradnje su u očuvanju i promicanju kulturnih, povijesnih i športskih veza. Međutim, suradnja između lokalnih profesionalnih grupa, u potrazi za pomoći za zajedničko

Prekogranični program

rješavanje problema na lokalnoj razini, pomoći će poboljšavanju učinkovitosti i konkurentnost domaćih poduzeća koja se suočavaju sa uobičajenim problemima. Suradnja između institucija za potporu turizmu u proizvodnji brošura, informacija, baza podataka itd. proizvesti će dodatne poslove i poboljšati će opći standard dostupnih usluga koje su na raspolaganju.

Uspostavljanje i promicanje zajedničkih kulturnih i športskih događaja između pograničnih zajednica fokusirati će pažnju na međuljudsku suradnju na održavanju i promoviranju tradicija i običaja u programskom području.

3.2 Prioritet II

Tehnička pomoć

Cilj ove osi Prioriteta je obezbijediti blagovremenu i učinkovitu administraciju i realizaciju Programa prekogranične suradnje.

Mjera II.1 Administracija i provedba Programa

Indikativna lista prihvatljivih aktivnosti u okviru ove mjere može obuhvaćati:

- potporu Operativnim strukturama, Zajedničkom nadzornom odboru, Zajedničkom tehničkom tajništvu i svim ostalim strukturama (npr. Upravni odbor) koje sudjeluju u upravljanju i provedbi programa
- uspostavljanje i funkcioniranje Zajedničkog tehničkog tajništva i njegove podružnice, uključujući naknade za troškove osoblja, sa izuzetkom plata za državne zvaničnike.
- troškove sudjelovanja na različitim sastancima u svezi sa provedbom programa
- administrativne i operativne troškove u svezi sa realizacijom programa, uključujući i troškove pripreme i praćenja programa, procjene i izbora operacija, organizaciju sastanaka nadzornog odbora, itd.
- pomoć potencijalnim korisnicima u pripremi prijave projekata i korisnicima u provedbi projekta i izvješćivanju o projektu

Mjera II Informiranje, publicitet i evaluacija

Indikativna lista prihvatljivih aktivnosti u okviru ove mjere može obuhvaćati:

- pripremu, prijevod i distribuciju programskih srodnih informacija i promidžbenog materijala, uključujući i internetsku stranicu programa
- organiziranje javnih događaja (konferencije, seminari, radionice, itd.)
- podizanje svijesti i obuka potencijalnih korisnika, uključujući forume za pronalaženje partnera
- razvoj i funkcioniranje ažurirane internetske stranice programa, usmjerene i na opštu javnost i na potencijalne aplikante/korisnike
- Evaluacije Programa

Glavni korisnici bi trebalo da budu:

- Operativne strukture;
- Zajednički nadzorni odbor;

Prekogranični program

- Zajedničko tehničko tajništvo (Glavni ured i podružnice ZTT-a);
- Sve druge strukture/tijela povezana sa razvojem i provedbom Programa prekogranične suradnje (npr. Upravni odbor/Odbor za selekciju)
- Korisnici Programa (neizravno).

Što se tiče **provedbe** Mjera u okviru Prioriteta Tehničke pomoći, pojedinačni sporazum o izravnom grantu bez poziva za podnošenje prijedloga projekata biti će potpisan između svake od EU Delegacija i relevantnih državnih organa (Operativnih struktura ili nacionalnih koordinatora IPA komponente II, kako to bude potrebno).

Provedba Mjera može zahtijevati podugovaranje od strane državnih organa za pružanje usluga ili materijala.

Radi učinkovitog korišćenja sredstava Tehničke pomoći, neophodna je bliska koordinacija između državnih organa zemalja sudionica.

3.3 Pokazatelji ishoda i rezultata

Napomene o programskim pokazateljima:

1. Sukladno Članku 94 (d) IPA UP (Uredbe o realizaciji), svaki prekogranični program *sadrži podatke o osama prioriteta, povezanim mjerama i njihovim specifičnim ciljevima. Ovi ciljevi kvantificiraju se korišćenjem ograničenog broja pokazatelja ishoda i rezultata, uzimajući u obzir načelo proporcionalnosti. Pokazatelji će omogućiti mjerenje napretka u odnosu na temeljne situacije i učinkovitost ciljeva kojima se provode prioriteta.*
2. Iako IPA ne traži da se obezbijede pokazatelji **utjecaja**, pokušaj da se izmjeri utjecaj programa je poželjan i za voditelje programa i za zainteresirane stranke uopćeno. Program je stoga uveo "lake" pokazatelje utjecaja, pored potrebnih pokazatelja ishoda i rezultata. Sukladno "*principu proporcionalnosti*", pokazatelji mjere "*uočene prednosti*" različitih skupina korisnika (u formi studije slučaja, kroz ankete), umjesto mjerenja standardnih ekonomskih pokazatelja. Pokazatelji utjecaja neće biti prijavljeni u standardnom predlošku "kvantitativne analize" za godišnje izvešće programa, već u posebnom dijelu izvešća.
3. Pokazatelji su strukturirani na logičan način. Kako pokazuje primjer¹ u nastavku, pokazatelji **ishoda** odnose se na razinu mjera, pokazatelji **rezultata** odnose se na razinu **prioriteta**, a pokazatelji **utjecaja** odnose se na razinu **cilja**.

Ishod	Rezultat	Utjecaj
Uspostavljene prekogranične poslovne mreže u ciljanim sektorima	Mreže su aktivne i funkcioniraju učinkovito	Poboljšani poslovni odnosi i gospodarska aktivnost poduzeća sudionika
Mjera	Prioritet	Cilj

¹ Vidjeti: http://www.interact-eu.net/interact_studies/63 «Proces praćenja utjecaja»

Prekogranični program

4. Sve *ciljne mete* odnose se na *kraj 2014*, na temelju *proračunskih obaveza do 2011+3* za provedbu, ukoliko nije drugačije naznačeno.
5. Neki *pokazatelji utemeljeni na procesu* (uglavnom u okviru Tehničke pomoći) *nemaju mjerljive ciljne mete*, već su kvalitativne prirode (npr. *ZIT ostaje adekvatno opremljen*)
6. Pošto je ovo prvi program prekogranične suradnje na toj granici, sve *temeljne vrijednosti*² su postavljene na *nulu*, osim ako je naznačeno drugačije.
7. Prisup standardnog "logičkog okvira" obično bi uključivao procjenu *rizika*. Ovo nije bilo uključeno u prvobitnom programu, i ubacivanje opće procjene rizika sada će prevazići okvire revizije standardnog programa. Međutim, prekograničnim programima na zapadnom Balkanu upravlja se prema stvarnosti političkih rizika. Pokazatelji u nastavku teksta formulirani su na pretpostavci da politički rizici ostaju mali u toku provedbe programa.

² Za neke aktivnosti koje se temelje na procesu, temeljne vrijednosti uopće ne moraju biti primjenjive.

Prekogranični program

Pokazatelji:

Strateški cilj	OPP (mjerak)	IV
<p>Približavanje ljudi, zajednica i gospodarstva pograničnog područja kako bi zajednički sudjelovali u razvoju oblasti suradnje, koristeći svoje ljudske, prirodne i gospodarske resurse</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Institucije percipiraju koristi od suradnje: najmanje je 7 institucija prijavilo da mogu učinkovitije pristupiti rješavanju izvjesnih problema ili koristiti lokalne pogranične prilike u ključnim oblastima operativnog programa kroz poboljšanje i osnaženu suradnju (gospodarski, socijalni i ekološki sektori) 2. Korist od suradnje za građane: najmanje 1000 lica je imalo izravne ili neizravne koristi od poboljšane i osnažene prekogranične suradnje i/ili od rezultata koji su ostvareni kroz pojedine projekte (u svezi sa gospodarskom, socijalnom ili ekološkom koristi) 3. Korist od suradnje za poslovanja: najmanje 50 % poduzeća koja izravno ili neizravno sudjeluju u, ili imaju koristi od programski srodnih aktivnosti, primijetilo je korist od suradnje (npr. kroz pristup tržištu, suradnju, zajednički marketing ili prodaju, ili poboljšane i osnažene vještine i razmjenu znanja) 4. Stvorena su ili održana radna mjesta do kraja programskog perioda što može biti izravno ili neizravno povezano sa pojedinim projektima (<i>nema cilja – maksimalan željeni broj</i>) 5. Poboljšanje svih gospodarskih, socijalnih ili ekoloških pokazatelja koji se mogu povezati sa zbirom svih utjecaja koji su povezani s projektima (<i>što će biti precizirano na temelju ciljeva financiranih projekata</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Projektna izvješća; • Nadzorna izvješća; • Pregledi između projektnih partnera i krajnjih korisnika; • Izvješća komora i ostalih relevantnih institucija
Opći cilj		
<p>Stimuliranje gospodarstva i smanjenje relativne izoliranosti pograničnog područja kroz jačanje zajedničkih institucijskih mreža i kapaciteta u ljudskim resursima i prednostima</p>		
Prioriteti	OPP (rezultat)	IV
<p>(1) Socijalna i gospodarska kohezija kroz zajedničke aktivnosti radi poboljšanja fizičke, poslovne, socijalne i institucijske infrastrukture i kapaciteta</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Postojanje institucijske suradnje između 10 (5+5) srbijanskih i bosansko-hercegovačkih javnih servisa radi zajedničkog bavljenja izazovima koji su utvrđeni u operacijama prekogranične suradnje 2. Najmanje 800 lica je obučeno u oblastima koja su povezana sa ključnim sektorima programa (poslovanje, turizam, okoliš, socijalni sektor, institucijski sektor) kao rezultat pojedinih projekata 3. Poduzeća saraduju: najmanje 50 poduzeća saraduje izravno ili neizravno u aktivnostima suradnje 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projektna izvješća; intervjui sa relevantnim institucijama sudionicama 2. Projektna izvješća o obuci; 3. Projektna izvješća, nadzorna izvješća; poslovni pregledi 4. Projektna izvješća, nazorna izvješća; manji pregledi između krajnjih korisnika

³ Objektivno provjerljiv pokazatelj

⁴ Izvori provjere

Prekogranični program

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Lica surađuju: najmanje 300 lica sudjeluje izravno u aktivnostima i/ili inicijativama prekogranične suradnje. 5. Od drugog poziva nadalje uneseni okvirni pokazatelji projekta u okviru granta iznose u prosjeku najmanje 60% ukupne razine realizacije 6. Najmanje 25 % inicijativa prekogranične suradnje za sve projekte imaju održive rezultate (npr. <i>mreže su aktivne i funkcioniraju učinkovito; internetske stranice se održavaju</i>) do najmanje 2015. god. 	<ol style="list-style-type: none"> 5. Nadzorna izvješća; Srednjoročne i završne evaluacije 6. Tekuće provjere i provjere na licu mjesta, čak i nakon završetka projekata
(1) Tehnička pomoć	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pojačana svijest o programu među potencijalnim korisnicima iz programskog područja. Do kraja 2010, 50 % lokalnih institucija/organizacija upoznati su sa programom, te se time broj povećava za 5 % svake godine. 2. Pojačana svijest o programu u javnosti u programskom području. Do kraja 2010, 50 % kućanstava upoznato je sa programom, te se time broj povećava za 5 % svake godine. 3. Najmanje 70 % korisnika izrazilo je zadovoljstvo uslugama koje je pružilo ZTT kroz program 4. Broj zaprimljenih prijava za projekte ostaje konzistentno visok za svaki Poziv. Obim sredstava koji se potražuju po Pozivu prevazilazi dostupni proračun za Poziv najmanje za faktor od 2:1. 5. Povećan kvalitet projektnih prijedloga sa svakim naknadnim Pozivom (mjereno povećanjem prosječnih rezultata, smanjenim ili odbijenim prijavama usljed nepostojanja temeljne prihvatljivosti) 6. Poboljšana realizacija programa: broj programa koji ne apsorbiraju najmanje 70 % EU projektnih sredstava ostaje konzistentno ispod 20 % nakon drugog Poziva. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Godišnji pregled po organizacijama/institucijama smještenim u programskom području 2. Godišnji pregled/anketa po kućanstvima (uzorak od 500 kućanstava) 3. Godišnji pregled/anketa korisnika 4. Informacije o Pozivu 5. Analiza informacija o Pozivu 6. Projektna izvješća; komunikacija između Ugovornog organa i projektnih korisnika 7. Nadzorna izvješća; srednjoročna i završna evaluacija
Mjere	OPP (ishod)	IV
1.1. Poboljšanje produktivnosti i konkurentnosti gospodarskih, ruralnih i ekoloških resursa područja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Broj projekata x (puta) ukupno financiranje za projekt posvećeno prekograničnoj poslovnoj & turističkoj suradnji (cilj se odnosi na najmanje 80 % sredstava ugovorenih po Pozivu) 2. Broj projekata x (puta) ukupno financiranje za projekt posvećeno prekograničnoj ekološkoj suradnji (cilj se odnosi na najmanje 80 % sredstava ugovorenih po Pozivu) 	Ugovori o grantu (opis aktivnosti)
1.2. Prekogranične inicijative koje imaju za cilj	<ol style="list-style-type: none"> 1. Broj projekata x (puta) ukupno financiranje za projekt posvećeno prekograničnoj institucijskoj i civilnoj suradnji (cilj se odnosi na najmanje 80 % sredstava) 	Ugovori o grantu (opis aktivnosti)

Prekogranični program

<p>razmjenu ljudi i ideja radi poboljšanja profesionalne suradnje i suradnje civilnog društva</p>	<p>ugovorenih po Pozivu)</p>	
<p>2.1. Programska administracija i realizacija</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ZTT u potpunosti kadrovski popunjeno za vrijeme trajanja programa 2. Kancelarije ZTT ostaju adekvatno opremljene za vrijeme trajanja programa 3. Sjednice ZTT su pripremljene blagovremeno i stručno, i održavaju se i propratno održavaju sukladno programskim procedurama 4. Najmanje dvije relevantne obuke za osoblje ZTT godišnje 5. Najmanje jedna događaj u svezi sa PCM u trajanju od najmanje dva dana za potencijalne krajnje korisnike godišnje (nezavisno od bilo kojih Poziva) sa najmanje 20 sudionika na svakom od njih 6. Svaki dodijeljeni grant za projekt je pod nadzorom najmanje dva puta u toku trajanja projekta 7. Od drugog Poziva pa nadalje svi ugovori se dodjeljuju (nakon procjene projekta, svih faza evaluacije, odobrenja proračuna) u roku od 10 mjeseci od pokretanja Poziva 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ugovori o zaposlenju 2. Izvješće osoblja ZTT; inventura opreme 3. Povratne informacije od Delegacije EU (promatrač) i članova ZNO 4. Izvješća o obuci osoblja 5. Izvješća o obuci korisnika 6. Nadzorna izvješća 7. Dokumentacija za Poziv
<p>2.3. Informacije, publicitet i evaluacija</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Broj medijskih materijala koji su distribuirani (najmanje 1 informativna brošura godišnje od 2010. u najmanje 500 primjeraka) 2. Broj događaja koji su organizirani za publicitet i informacije o programu (najmanje 3 događaja godišnje od 2010. godine sa najmanje 50 sudionika na svakom od njih) 3. Broj posjeta internetske stranice programa doseže broj od 500 godišnje do kraja 2010. godine, i povećava se za 5 % svake godine 4. Broj proizvedenih žurnala (najmanje četiri godišnje od 2010. godine, sa distribucijom od najmanje 200 organizacija ili pojedinaca) 5. Izvadci iz novina & medijska izvješća: <ul style="list-style-type: none"> √ najmanje pet novinskih članaka godišnje od 2010. godine koji su relevantni za program √ najmanje dva novinska članka po projektu √ najmanje jedan drugi medijski događaj povezan sa programom 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktuelna brošura, distribucijski list 2. Dokumentacija o događaju 3. Registar posjeta internetskoj stranici 4. Aktuelni žurnal, distribucijski list 5. Sakupljanje i analiza novinskih isječaka & ostalih medija 6. Evaluacijski izvještaji

Prekogranični program

	6. Srednjoročna evaluacija izvršena do 2011. Godine	
3. Unakrsna pitanja	<p>Broj dodijeljenih projekata, koji sustavno rješavaju, obezbjeđuju izlazne informacije i ishode, mjere & potporu za najmanje 3 od slijedećih unakrsnih pitanja povećava se za 10 % po Pozivu, tako da do 2015. god. najmanje 50 % dodijeljenih projekata objedinjuje unakrsna pitanja na kvalitetan način.</p> <p>Unakrsna pitanja obuhvaćaju:</p> <ul style="list-style-type: none">• Obezbjeđivanje zaštite i promicanje prava spolova• Obezbjeđivanje i promicanje prava etničkih manjina, uključujući promicanje njihovog sudjelovanja u postupcima donošenja odluka• Intergacija lica sa fizičkim i mentalnim invaliditetom• Obezbjeđivanje i promicanje prava djece, i promicanje sudjelovanja djece u postupcima donošenja odluka• Zaštita okoliša i prirode, biodiverzitet, uključujući i klimatske promjene, i dezertifikaciju (gdje je prikladno)• Sudjelovanje javnosti u postupku donošenja odluka	<ul style="list-style-type: none">• Projektna izvješća i izlazni dokumenti• Posjete za nadzor projekta

4. Usklađenost sa drugim programom

4.1 Usklađenost sa drugim Programima u Republici Srbiji

Ovaj Program je sukladan temeljnim ciljevima i oblastima intervencije slijedećih EU i državnih programa:

Višekorisnički IPA program, koji se, između ostalog, bavi slijedećim oblastima interveniranja u svezi sa ovim programom: regionalna suradnja, razvoj infrastrukture, demokratska stabilizacija, naobrazba, mladi i istraživanje, i tržišno gospodarstvo.

IPA Višegodišnji indikativni planski dokument (VIPD) je ključni strateški dokument za EU pomoć Republici Srbiji u okviru IPA, čiji je temeljni strateški cilj pružanje potpore zemlji u tranziciji od potencijalnog kandidata do zemlje kandidata, i dalje do članstva u Europskoj uniji. Temeljni prioritet i ciljevi programa prekogranične suradnje su komplementarni sa prioritetima i ciljevima definiranim u okviru komponente PGS VIPD 2009-2011.

Državni akcijski plan zapošljavanja 2006-2008 u Republici Srbiji 2006-2008 (DAPZ) kojim se uspostavlja mjere i aktivnosti za realizaciju državne Strategije za zapošljavanje u periodu 2005-2010 sa ciljem da se poveća razina zaposlenosti, smanji nezaposlenost, i da se prevaziđu problemi na tržištu radne snage, sa kojima se Republika Srbija suočava u tijeku procesa tranzicije ka tržišno utemeljenom gospodarstvu.

Prekogranični program

Državna strategija zaštite okoliša Republike Srbije (DSZO) - listopad 2005, koja se bavi općim uzrocima identificiranih problema okoliša. Ciljevi politike u svezi sa ovim programom su, kao prvo, podizanje svijesti o ekološkim problemima kroz unaprijeđenje formalne i neformalne edukacije o problemima u pitanjima okoliša, i kao drugo, jačanje institucijskih kapaciteta za razvoj i provedbu politike zaštite okoliša, kao i razvoj sustava za hitne slučajeve.

Strategija poljoprivrede Republike Srbije (SP) - listopad 2004, koja definira slijedeće srodne ciljeve:

- održiv i učinkovit poljoprivredni sektor koji može da se takmiči na svjetskom tržištu, doprinoseći povećanju nacionalnog dohotka;
- obezbjeđivanje potpore životnom standardu za lica koja zavise od poljoprivrede, a koja nisu u stanju da prate gospodarske reforme svojim razvojem;
- očuvanje okoliša od štetnog utjecaja poljoprivredne proizvodnje.

Dokument strategije za smanjenje siromaštva u Srbiji koji predstavlja srednjoročni razvojni okvir koji je usmjeren na smanjenje ključnih oblika siromaštva. Aktivnosti predviđene Dokumentom strategije za smanjenje siromaštva u Srbiji su usmjerene na dinamični privredni rast i razvoj, spriječavanje novog siromaštva kao posljedice restrukturiranja gospodarstva, i na brigu o tradicionalno siromašnim grupama.

2005-2010 Strategija razvoja turizma Republike Srbije, koju je razvilo Ministarstvo trgovine, turizma i usluga Republike Srbije, sadrži izvješće o prvoj fazi, plan konkurentnosti i strateški marketinški plan.

Integrirani regionalni plan razvoja Vojvodine (IRPR), koji je multisektorski akcijski plan, sa glavnim ciljem da podrži proces društveno-gospodarskog razvoja AP Vojvodine kroz stimuliranje ovog procesa putem različitih integriranih mjera. Prioriteti i strategije gospodarskog razvoja su korišćenje unutarnjih potencijala AP Vojvodine, poboljšanje okvira za gospodarski razvoj u regionu i poboljšanje kvaliteta i korišćenja ljudskih resursa u regionu.

4.2 Usklađenost sa drugim Programima u Bosni i Hercegovini

Ovaj Program je sukladan temeljnim ciljevima i oblastima intervencije slijedećih EU i državnih programa

Strategija EU integracije za BiH koji je glavni dokument na kojem će čitav proces pristupanja EU biti utemeljen. Strategijom se ukazuje na temeljne ciljeve i putove djelovanja i obuhvata niz općih smjernica za rad državnih i entitetskih institucija i drugih zainteresiranih stranaka uključenih u proces europskih integracija.

IPA Višegodišnji indikativni planski dokument (VIPD) je ključni strateški dokument za pomoć EU u BiH u okviru IPA, čiji je temeljni strateški cilj pružanje potpore zemlji u tranziciji od potencijalnog kandidata do zemlje kandidata, i dalje do članstva u EU. Temeljni prioritet i cilj prekograničnog programa su sukladni prioritetima i ciljevima definiranim u okviru komponenti PGS VIPD.

Prekogranični program

Strategija za provedbu decentraliziranog sustava u BiH - cilj ovog dokumenta je da pomogne odjeljenju za koordinaciju pomoći DEI i Ministarstvu financija i trezora kako bi razvili plan za provedbu Decentraliziranog sustava provedbe (DSP) u BiH.

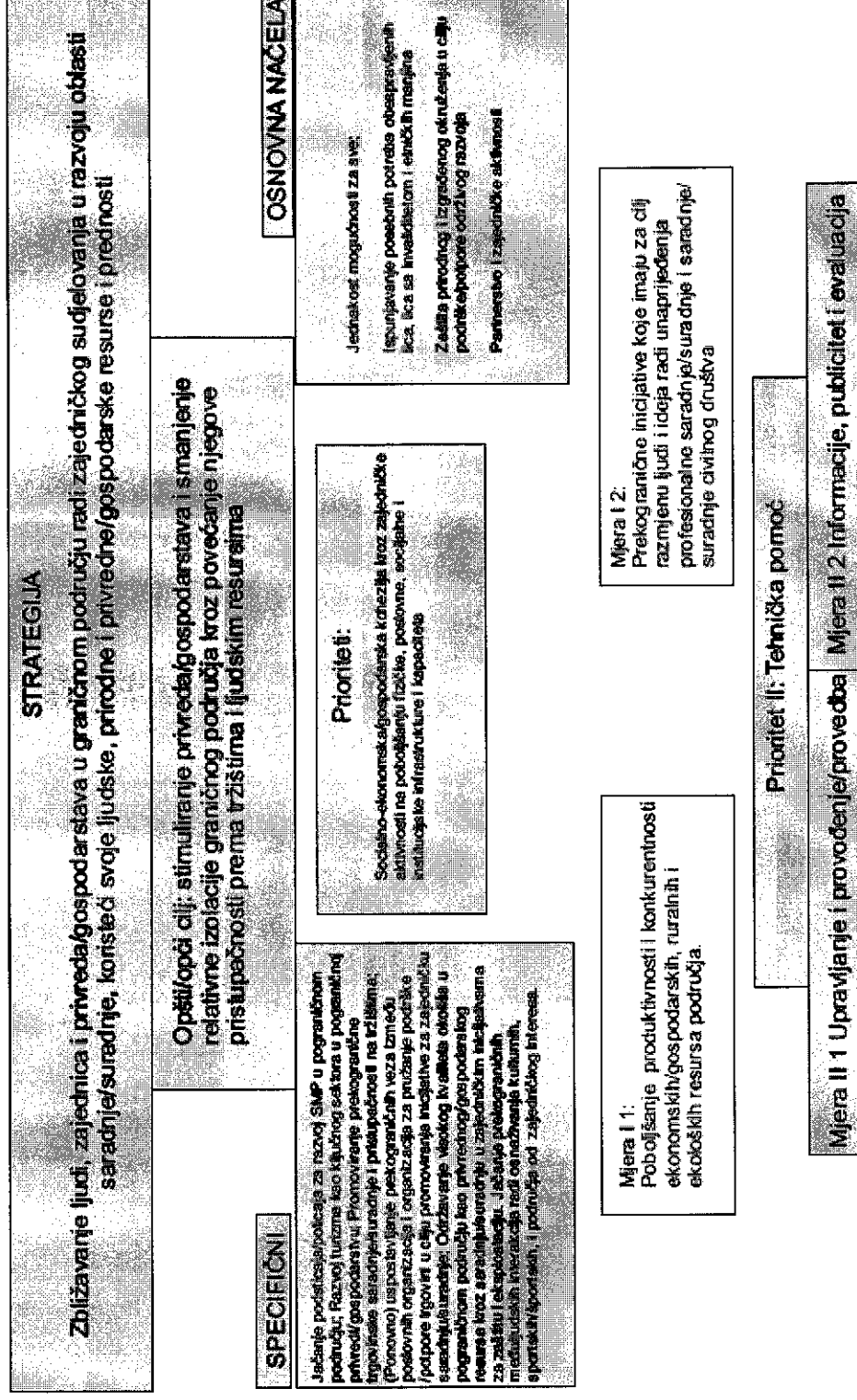
Srednjoročna razvojna strategija (SRS) (ranije nazivana Dokument strategije za smanjenje siromaštva – DSSS) za Bosnu i Hercegovinu je srednjoročni dokument koji obuhvaća period 2004 – 2007. Strategija se temelji na postizanju tri krajnja strateška cilja: stvaranje uvjeta za održivi razvoj, smanjenje siromaštva i ubrzanje procesa europskih integracija u Bosni i Hercegovini. Ova strategija također sadrži niz prioriteta po sektorima i njihove odgovarajuće mjere. SRS biti će zamijenjena DRP (Državnim razvojnim planom), koji se očekuje da će biti utemeljen početkom 2008. godine.

Državni ekološki akcijski plan (DEAP), koji je pripremljen uz potporu Svjetske banke paralelno u oba entiteta, predstavlja strateški dokument za planiranje održivog razvoja. On uključuje listu prioriternih projekata u oblasti okoliša. Pored toga, mnogi Lokalni ekološki akcijski planovi su već na snazi.

Prekogраниčni program

Prekogраниčni program

PREDLOŽENI PRIORITETI I MJERE

Prekogranični program

DIO III FINACIJSKE ODREDBE

Doprinos EU je izračunat u odnosu na prihvatljive troškove, koji je za prekogranični program Bosna i Hercegovina i Republika Srbija utemeljen na ukupnim troškovima, kako je dogovoreno u zemljama sudionicama i izloženo u prekograničnom programu.

Doprinos EU na razini osi prioriteta ne prelazi gornju granicu od 85 % prihvatljivih torškova.

Primjenjuju se odredbe Članka 90 Uredbe (EK) br. 718/2018 (SL. GL L170 od 29.06.2007) (IPA Uredba o realizaciji).

1. Finacijski plan za prekogranični program 2007 - 2011

PRIORITET	Srbija			Bosna i Hercegovina			
	EU financiranje (a)	Državno financiranje (b)	Ukupno financiranje (c)=(a)+(b)	EU financiranje (a)	Državno financiranje (b)	Ukupno financiranje (c)=(a)+(b)	Stopa EU doprinosa (d)=(a)/(c)
2007							
1- Gospodarski i socijalni razvoj	630.000	123.500	753.500	630.000	123.500	753.500	83,60 %
2- Tehnička pomoć	70.000	12.353	82.353	70.000	12.353	82.353	85,00 %
UKUPNO	700.000**	135.853	835.835	700.000**	135.853	835.835	83,70 %
2008							
1- Gospodarski i socijalni razvoj	630.000	123.500	753.500	630.000	123.500	753.500	83,60 %
2- Tehnička pomoć	70.000	12.353	82.353	70.000	12.353	82.353	85,00 %
UKUPNO	700.000**	135.853	835.835	700.000**	135.853	835.835	83,70 %
2009							
1- Gospodarski i socijalni razvoj	630.000	123.500	753.500	630.000	123.500	753.500	83,60 %
2- Tehnička pomoć	70.000	12.353	82.353	70.000	12.353	82.353	85,00 %
UKUPNO	700.000**	135.853	835.835	700.000**	135.853	835.835	83,70 %
2010							
1- Gospodarski i socijalni razvoj	630.000	123.500	753.500	630.000	123.500	753.500	83,60 %
2- Tehnička pomoć	70.000	12.353	82.353	70.000	12.353	82.353	85,00 %
UKUPNO	700.000**	135.853	835.835	700.000**	135.853	835.835	83,70 %

Preogranični program

2011	1- socijalni razvoj	990.000	158.824	1.058.824	85,00 %	630.000	111.176	741.176	85,00 %****
	2- Tehnička pomoć	1.100.000	117.647	1.176.471	85,00 %	70.000	12.353	82.353	85,00 %
	UKUPNO	2.090.000	276.471	2.176.471	85,00 %	700.000	123.529	823.529	85,00 %****
2011	1- Gospodarski i socijalni razvoj	990.000	158.824	1.058.824	85,00 %	630.000	111.176	741.176	85,00 %****
	2- Tehnička pomoć	1.100.000	117.647	1.176.471	85,00 %	70.000	12.353	82.353	85,00 %
	UKUPNO	2.090.000	276.471	2.176.471	85,00 %	700.000	123.529	823.529	85,00 %****
2012	1- Gospodarski i socijalni razvoj	990.000	158.824	1.058.824	85,00 %	900.000	158.824	1.058.824	85,00 %****
	2- Tehnička pomoć	1.100.000	117.647	1.176.471	85,00 %	100.000	17.647	117.647	85,00 %
	UKUPNO	2.090.000	276.471	2.176.471	85,00 %****	1.000.000****	176.471	1.176.471	85,00 %****
2013	1- Gospodarski i socijalni razvoj	990.000	158.824	1.058.824	85,00 %	900.000	158.824	1.058.824	85,00 %****
	2- Tehnička pomoć	1.100.000	117.647	1.176.471	85,00 %	100.000	17.647	117.647	85,00 %
	UKUPNO	2.090.000	276.471	2.176.471	85,00 %****	1.000.000****	176.471	1.176.471	85,00 %****
	SVUKUPNO	7.500.000	1.007.559	8.507.559		5.500.000	1.007.559	6.507.559	

* Veća dodjela za Srbiju je rezultat značaja i prioriteta koji Republika Srbija pruža programu prekogranične suradnje sa Bosnom i Hercegovinom, kao i posljedice dostupnosti više sredstava zbog izostanka u 2007. godini Programa PGS na granici sa Bivšom Jugoslavenskom Republikom Makedonijom.

** Bosna i Hercegovina je odlučila da dodijeli više svojih sredstava iz IPA Komponente II duljoj granici sa Hrvatskom

*** Iznos od 100.000 EUR po godini prenesen je iz iznosa EU financiranja za Srbiju u okviru ovog programa za godine 2001. i 2012. u odgovarajući program Srbija – Crna Gora (studeni 2009.)

**** Postotak doprinosa EU financiranja i u Srbiji i u Bosni i Hercegovini prilagođen je na 85 % sa prethodnih 83.6 % za godine 2010, 2011, 2012. i 2013.

***** Dodjele za obje zemlje su izjednačene za 2012. i 2013. godinu kroz povećavanje dodjele za Bosnu i Hercegovinu za 300.000 EUR.

DIO IV PROVEDBENE ODREDBE

Provedbene odredbe za Srbija - Bosna i Hercegovina IPA Prekogranični program su projicirane na temelju Uredbe Komisije (EK br. 718/2007⁵ (u daljem tekstu "IPA Uredba o realizaciji") kojom se provodi Uredba Savjeta (EK) br. 1085/2006 koja uspostavlja instrument za pretpristupnu pomoć (IPA).

1. Programske strukture

Programske vodeće strukture su slijedeće:

- Nacionalni IPA koordinatori i/ili koordinatori IPA Komponente II;
- Operativne strukture (OS);
- Zajednički nadzorni odbor (ZNO);
- Zajedničko tehničko tajništvo (ZTT);
- Ugovorni organi (Delegacije Europske unije).

Sukladno Članku 10.2 IPA Uredbe o realizaciji, bar u toku preliminarnog perioda, program prekogranične suradnje biti će realiziran u obje zemlje po sustavu centraliziranog upravljanja, gdje će odgovarajuće Delegacije EU biti Ugovorni organi (UO) koji su nadležni za dodjele grantova, nadgledanje tendera, sklapanje ugovora i vršenje isplata.

1.1 Nacionalni IPA koordinatori

Nacionalni IPA koordinatori djeluju kao predstavnici zemalja korisnica pred Komisijom (Članak 32 IPA Uredbe o realizaciji). Ona/on obezbijediti će to da se bliska veza održava između Komisije i zemlje korisnice, što se tiče i općeg procesa pridruživanja, i EU pretpristupne pomoći u okviru IPA. Ona/on može delegirati zadatke koji se odnose na koordinaciju sudjelovanja zemlje korisnice u programima prekogranične suradnje, kako sa državama članicama tako i sa drugim zemljama korisnicama, kao i u transnacionalnim programima, međuregionalnim programima ili programima morskih basena u okviru drugih EU instrumenata, na koordinatora za prekograničnu suradnju (u daljem tekstu "Koordinator IPA komponente II").

Organi i nominirani zvaničnici (koordinatori IPA Komponente II prema Članku 32 (2) IPA Uredbe o realizaciji) koje nominiraju nacionalni IPA koordinatori za nadgledanje sudjelovanja njihove zemlje u IPA Komponenti II programa su slijedeći:

Srbija	Bosna i Hercegovina
Srbijanski ured za europske integracije (SKEI) Sektor za prekogranične i transnacionalne programe Nemanjina 34 11 000 Beograd	Direkcija za europske integracije Vijeće ministara Trg BiH 1 71000 Sarajevo

⁵ Sl. gl. L170, od 29.06.2007, str. 1

Prekogranični program

1.2 Operativne strukture

Uvod

Operativne strukture zemalja korisnica u okviru Srbija – Bosna i Hercegovina IPA Prekograničnog programa su odgovorne za programiranje i tehničku realizaciju Programa, a nominiraju ih i uspostavljaju zemalje korisnice kako je navedeno ispod:

- za program prekogranične suradnje Srbija - Bosna i Hercegovina, svaka sudionica - zemlja korisnica uspostavlja operativnu strukturu za dio programa koji se odnosi na datu zemlju;
- dužnosti operativnih struktura obuhvataju pripremu prekograničnih programa sukladno Članku 91 IPA Uredbe o realizaciji;
- operativne strukture zemalja korisnica saraduju blisko u programiranju i provedbi relevantnih prekograničnih programa;
- za svaki prekogranični program među zemljama korisnicama, relevantne operativne strukture uspostavljaju zajedničko tehničko tajništvo da pomaže operativnim strukturama i zajedničkom nadzornom odboru iz Članka 142 IPA Uredbe o realizaciji u obavljanju njihovih dužnosti;
- u slučaju centraliziranog upravljanja, funkcije i odgovornosti operativnih struktura moraju biti definirane u relevantnim prekograničnim programima, uz izuzeće tendera, ugovaranja i plaćanja, koji su u odgovornosti Komisije;
- svaka zemlja sudionica nominira svoje predstavnike uključujući predstavnike operativne strukture odgovorne za program, kao članove zajedničkog nadzornog odbora. Što se tiče sastava zajedničkog nadzornog odbora, potrebno je uzeti u obzir odredbe Članka 87 IPA Uredbe o realizaciji. Zajedničkim nadzornim odborom predsjedava predstavnik jedne od zemalja sudionica. (Članak 142 (3) IPA Uredbe o realizaciji IPA);
- operativne strukture zemalja korisnica i zajednički nadzorni odbor obezbjeđuju kvalitet provedbe prekograničnog programa. Oni provode nadzor pozivanjem na pokazatelje iz Članka 94 (1) (c) IPA Uredbe o realizaciji.

Operativne strukture u okviru IPA Prekograničnog programa Srbija – Bosna i Hercegovina

Shodno funkcijama OS (kao što je definirano IPA Uredbom o realizaciji) Operativne strukture IPA Programa prekogranične suradnje Srbija - Bosna i Hercegovina imaju, *između ostalog*, slijedeće odgovornosti:

- Priprema prekograničnog programa sukladno članku 91 IPA Uredbe o realizaciji;
- Nominiranje njihovih predstavnika u zajedničkom nadzornom odboru (ZNO);
- Uspostavljanje Zajedničkog tehničkog tajništva (ZTT) i zapošljavanje osoblja;
- Pripremanje i provedba strateških odluka ZNO, gdje je potrebno uz potporu

Prekogranični program

Zajedničkog tehničkog tajništva;

- Uspostavljanje sustava, uz potporu Zajedničkog tehničkog tajništva, za prikupljanje pouzdanih informacija o provedbi programa i obezbjeđivanje relevantnih informacija za ZNO, koordinate IPA- Komponente II i EK;
- Obezbjediavanje kvaliteta provedbe prekograničnog programa, zajedno sa ZNO, *između ostalog*, kroz praćenje na temelju pozivanja na pokazatelje, prema Članku 94 (1) (c) IPA Uredbe o realizaciji;
- Blagovremeno podnošenje godišnjih i završnih izvešća, prema Članku 144 IPA Uredbe o realizaciji, nacionalnom IPA koordinatoru i Komisiji, nakon ispitivanja od strane Zajedničkog nadzornog odbora;
- Obezbjediavanje praćenja obveza i plaćanja na razini programa;
- Obezbjediavanje toga da korisnici granta adekvatno obezbijede napredak projekta i finansijsko izvješćivanje (nadzor), kao i stabilno finansijsko upravljanje (kontrola);
- Potpora Ugovornim organima, po potrebi (npr. obezbjeđivanje modela za tendersku dokumentaciju, razmatranje proračuna za projekte grantova, izrada ugovora i pripadajuće dokumentacije za dobijanje konzultacija, robe i usluga potrebnih za ostvarivanje aktivnosti korisnika grantova ili u okviru osi Prioriteta Tehničke pomoći za dobijanje odobrenja i daljeg rukovanja od strane Delegacije EK). Ovaj zadatak se može prenijeti na Zajedničko tehničko tajništvo;
- Obezbjediavanje toga da korisnici grana imaju potporu u provođenju postupka nabavki. Ovaj zadatak se može povjeriti ZTT;
- Organiziranje aktivnosti informiranja i publiciteta sa ciljem podizanja svijesti o mogućnostima koje pruža Prekogranični program, ili davanje mandata ZTT da podrži ove aktivnosti ili da ih provede (uključujući sačinjavanje plana informiranja i publiciteta koji je potrebno da bude usvojen od strane ZNO);
- Ako je tako propisano od strane ZNO, priprema revizija ili ispitivanja za Prekogranični program koje će vjerojatno omogućiti postizanje ciljeva iz Članka 86 (2) IPA Uredbe o realizaciji ili poboljšavanje njihovog upravljanja.

1.3 Zajednički nadzorni odbor (ZNO)

Sukladno Članku 142 IPA Uredbe o realizaciji, zemlje korisnice uspostaviti će zajednički nadzorni odbor u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu prvog sporazuma o financiranju koji se odnosi na program.

Sveukupno praćenje realizacije programa spada u nadležnosti ZNO. Sastav ZNO uključuje predstavnike dvije zemlje korisnice, Srbije i Bosne i Hercegovine, koji će imati ravnopravan status u ZNO.

Prekogranični program

Funkcije Zajedničkog nadzornog odbora

Sukladno Članku 142 (5) IPA Uredbe o realizaciji, Zajednički nadzorni odbor se uvjerava u djelotvornost i kvalitet provedbe prekograničnog programa sukladno slijedećim odredbama:

- a) odbor razmatra i odobrava kriterije za izbor aktivnosti koje se financiraju kroz prekogranični program i odobrava sve revizije ovih kriterija sukladno potrebama programiranja;
- b) periodično razmatra napredak u odnosu na postizanje specifičnih ciljeva prekograničnog programa na temelju dokumenata koje su dostavile operativne strukture zemalja korisnica koje sudjeluju u programu;
- c) razmatra rezultate provedbe, posebno postizanje ciljeva postavljenih za svaku os prioriteta i evaluacije navedene u Članku 57 (4) i Članku 141 IPA Uredbe o realizaciji;
- d) razmatra godišnja i završna izvješća o provedbi navedene u Članku 144 IPA Uredbe o realizaciji;
- e) odgovoran je za izbor aktivnosti, ali može delegirati ovu funkciju upravnom odboru;
- f) može predložiti bilo kakvu reviziju ili pregled prekograničnog programa kojima se vrlo vjerojatno može ostvariti postizanje ciljeva navedenih u Članku 86 (2) IPA Uredbe o realizaciji ili poboljšanje svog upravljanja uključujući i financijsko upravljanje;
- g) razmatra i odobrava svaki prijedlog za izmjenu sadržaja prekograničnog programa.

Osim toga, sukladno Članku 143 IPA Uredbe o realizaciji, operativne strukture i ZNO obezbjeđuju kvalitet provedbe prekograničnog programa, kao i vršenje nadzora kroz pozivanje na pokazatelje iz Članka 94 (1) (d) IPA Uredbe o realizaciji.

Zajednički nadzorni odbor usvojiti će **plan informiranja i publiciteta** koji provode OS/ZTT. Ovaj plan obuhvatiti će, između ostalog, aktivnosti koje imaju za cilj:

- usmjeravanje potencijalnih korisnika, profesionalnih organizacija, gospodarskih i socijalnih partnera, organizacija za promicanje mogućnosti koje pruža intervencija;
- svijest javnosti o ulozi EU u korist intervencije i njenih rezultata.

Zajednički nadzorni odbor odobriti će godišnji plan rada ZNO.

Sastav i procedure zajedničkog nadzornog odbora

O sastavu Zajedničkog nadzornog odbora odlučuju zemlje korisnice sukladno Članku 142 IPA Uredbe o realizaciji i uzimajući u obzir odredbe Članaka 87 i 139 pomenute uredbe. Zajednički nadzorni odbor ima uravnoteženu zastupljenost i ograničen broj predstavnika i sa državne i sa regionalne razine i drugih gospodarskih, socijalnih i ekoloških partnera obje zemlje sudionice u programu kako bi se obezbijedila učinkovitost i široka zastupljenost.

Predstavnici Europske komisije sudjeluju u radu Zajedničkog nadzornog odbora u savjetodavnom svojstvu. Predstavnici operativnih struktura sudjeluju na sastancima ZNO i imaju pravo glasovanja.

Prekogranični program

Zajedničko tehničko tajništvo pomaže rad Zajedničkog nadzornog odbora.

Predstavnik operativne strukture jedne od zemalja sudionica predsjedava Zajedničkim nadzornim odborom. Rotacija predsjedavanja između zemalja korisnica treba obezbijediti ravnotežu. Detalji u pogledu praktične organizacije sastanaka Zajedničkog nadzornog odbora biti će obezbijeđeni u poslovniku Odbora.

Odluke koje donese Zajednički nadzorni odbor donose se koncenzusom državnih delegacija obje zemlje korisnice (jedan glas po zemlji). Odluke Odbora također mogu biti donijete kroz pisani postupak.

Zadaci Zajedničkog nadzornog odbora u odabiru projekata granta

ZNO je odgovoran za zajednički izbor projekata sukladno izbornoj proceduri i kriterijima utvrđenim u poglavlju 3 ovog dijela, koji se temelji, u velikoj mjeri, na "Praktičnom vodiču za ugovorne procedure u kontekstu vanjskih aktivnosti Europske komisije".

ZNO ima glavni zadatak u izboru pojedinačnih prijava projekata na temelju procjene projekata koju provodi Upravni odbor prema Čl. 142 (5) (f) IPA Uredbe o realizaciji (koja ispunjava ulogu Odbora za evaluaciju predviđene u Dijelu 6.4 PRAG), a u koordinaciji sa drugim europskim i državnim programima i politikama, uzimajući u obzir relevantnost projekta za ciljeve i prioritete Programa.

ZNO pregleda i formalno odobrava izvešće o evaluaciji i prijedloge za dodjelu koje pripremi zajednički Upravni odbor i šalje ih, sa preporukama kako je primjereno, Delegacijama EU delegacija (ugovornim organima) preko OS. Ako je potrebno, ZNO može zatražiti pojašnjenja od zajedničkog Upravnog odbora. U slučaju neslaganja sa zaključcima izvešća o evaluaciji, ili ako ZNO želi da odstupi od rezultata zajedničkog Upravnog odbora, on mora da izjavi svoju zabrinutost u svojoj preporuci / pismu odobrenja koje se prosljeđuje u Delegaciju EU. Međutim, ni pod kojim okolnostima ZNO nema pravo promijeniti rezultate ili preporuke zajedničkog Upravnog odbora, i ne smije mijenjati predloške evaluacije koje su popunili procjenitelji.

Sazivanje sastanka

Sastanci Zajedničkog nadzornog odbora održavaju se najmanje dva puta godišnje na inicijativu zemalja sudionica ili Komisije, kao što će se dalje detaljno navesti u Poslovniku.

Poslovnik zajedničkog nadzornog odbora

Na svom prvom sastanku, Zajednički nadzorni odbor sastavlja svoje poslovničke - sukladno mandatu zajedničkog nadzornog odbora koji uspostavlja Komisija - i usvaja ih, u cilju ostvarivanja svoje misije sukladno IPA Uredbi o realizaciji.

1.4 Zajedničko tehničko tajništvo

Formiranje i organizacija

Prema Članku 139 (4) IPA Uredbe o realizaciji, operativne strukture uspostavljaju zajedničko tehničko tajništvo (ZTT) da pomaže operativnim strukturama i ZNO u obavljanju njihovih dužnosti. Zajedničko tehničko tajništvo može imati podružnicu utemeljenu u svakoj zemlji sudionici. U okviru IPA Programa prekogranične suradnje Srbija - Bosna i Hercegovina, ZTT će biti uspostavljen kroz zajednički sporazum između dvije Operativne strukture. Detalji će biti utvrđeni u tom sporazumu.

Zajedničko tehničko tajništvo (ZTT) odgovorno je za svakodnevnu provedbu Programa.

Zajedničkim tehničkim tajništvom zajednički upravljaju obje Operativne strukture.

Organizacija i kadrovska popunjavanje zajedničkog tehničkog tajništva

ZTT smješten je u Užicu, Republika Srbija. Podružnica u Bosni i Hercegovini funkcionirati će u Tuzli.

ZTT-om upravlja voditelj Tajništva. ZTT ima međunarodni tim osoblja, uključujući i bosanske i srbijanske državljane. ZTT je sastavljen od osoblja koje nominiraju obje Operativne strukture. Brojnost i kvalifikacije osoblja odgovaraju zadacima koji su utvrđeni u nastavku ovog teksta. Osoblje ZTT pokriva relevantne jezike – bosanski / srpski i engleski.

Rad Zajedničkog tehničkog tajništva i njegove podružnice, uključujući i kadrovske troškove (sa izuzetkom plata državnih zvaničnika), financira se iz osi Prioriteta Tehničke pomoći. Detaljnija pravila o radu Zajedničkog tehničkog tajništva obuhvaćaju se bilateralnim sporazumom između Operativnih struktura.

Njegove aktivnosti sprovoditi će se sukladno planu rada na godišnjoj razini koji odobrava ZNO.

Zadaci ZTT

Zajedničko tehničko tajništvo odgovorno je za svakodnevnu realizaciju programa sukladno odredbama za provedbu sporazuma zaključenog između srbijanske i bosanske OS, i sukladno odredbama državnog i EU zakonodavstva.

Zajedničko tehničko tajništvo pomagati će Zajednički nadzorni odbor i Operativne strukture u obavljanju njihovih dužnosti, a naročito će biti odgovoran, *između ostalog*, za slijedeće zadatke:

- Pružanje ulazne informacije za godišnja i završna izvešća o Programu prekogranične suradnje;
- Organiziranje sastanaka Zajedničkog nadzornog odbora i zajedničkog Upravnog odbora, uključujući izradu i distribuciju zapisnika;
- U bliskoj suradnji sa OS, planira i provodi informativne kampanje i druge aktivnosti vezane za podizanje svijesti javnosti o programu;

Prekogranični program

- Primanje i evidentiranje prijava projekata i organiziranje rada zajedničkog Upravnog odbora, uključujući izradu administrativne usklađenosti i podobnosti izvješća;
- Priprema, pod vodstvom i uz potporu ugovornih organa i OS, standardizirane formulare za prijavu projekata, formulare i predloške za evaluaciju, smjernice za podnositelje prijave, provedbu, nadzor i izvješćivanje o projektu granta (uključujući financijsko izvješćivanje) na, koliko god je to više moguće, predlošcima i modelima uvrštenim u PRAG;
- Organiziranje programa za info-dane i radionice za potencijalne podnositelje prijave, obezbjeđujući dobru pokrivenost programskog područja;
- Pružanje potpore potencijalnim podnositeljima prijave u potrazi za partnerima i u razvoju projekata;
- Poticanje prijave projekata i davanje smjernica za podnositelje;
- Savjetovanje korisnika granta u realizaciji projekta, na primjer kroz organiziranje nabavke i praćenje radionica;
- Razvijanje i održavanje mreže zainteresiranih strana;
- Kreiranje i ažuriranje baza podataka potencijalnih podnositelja prijave i sudionika u radionicama i drugim dešavanjima;
- Priprema, provedba i izvješćivanje o nadzornim posjetama projekata PGS;
- Priprema i tiskanje promidžbenog materijala o programu prekogranične suradnje;
- Izrada i održavanje ažurirane internetske stranice programa;
- Prisustvo na redovitim sastancima i obukama Operativnih struktura.

1.5 Ugovorni organi

U obje zemlje Europska komisija biti će Ugovorni organ.

Srbija	Bosna i Hercegovina
Delegacija Europske unije u Srbiji Vladimira Popovića 40 GTC Avenija Blok 19A 11070 Novi Beograd Srbija Tel: +381 11 3810 974 Faks: +381 11 3083 201	Delegacija Europske unije u Bosni i Hercegovini Skenderija 3a, 71000 Sarajevo Bosna i Hercegovina Tel: (++387) (0) 33 254-700 Faks: (++387) (0) 33 666-037

Odgovornosti Ugovornih organa su, između ostalog, slijedeće:

- odobravanje dokumentacije poziva za prijedloge;

Prekogranični program

- odobravanje sastava Zajedničkih upravnih odbora;
- odobravanje izvješća o evaluaciji (više u okviru odabira projekata, poglavlje 3);
- sudjelovanje u zajedničkom nadzornom odboru u savjetodavnom svojstvu;
- potpisivanje ugovora sa korisnicima granta, uključujući revizije proračuna (uz potporu koju pružaju OS i ZTT na odgovarajući način);

1.6 Korisnici Programa

Definicija vodećih i drugih korisnika

Prema Članku 96 (3) IPA Uredbe o realizaciji, ako postoji nekoliko krajnjih korisnika aktivnosti u svakoj od zemalja sudionica, oni će nominirati vodećeg korisnika između sebe prije dostavljanja prijedloga aktivnosti. Vodeći korisnik preuzima odgovornosti navedene u nastavku u pogledu realizacije operacije.

Odgovornosti Vodećih i ostalih Korisnika

Odgovornosti vodećih korisnika

Prema odredbama Članka 96(3) IPA Uredbe o realizaciji, vodeći korisnik preuzima slijedeće odgovornosti za dio aktivnosti koji se obavlja u datoj zemlji:

- utvrđuje dogovore za svoje odnose sa krajnjim korisnicima koji sudjeluju u dijelu operacije koje se odvijaju u dotičnoj zemlji kroz sporazum koji se sastoji, *između ostalog*, od odredbi koje garantiraju stabilno financijsko upravljanje sredstvima koja su izdvojena za operacije, uključujući i aranžmane za povrat nepropisno isplaćenih iznosa;
- odgovoran je za obezbjeđivanje provedbe dijela operacije koja se odvija u datoj zemlji;
- odgovoran je za prijenos doprinosa EU krajnjim korisnicima koji sudjeluju u dijelu koji se odvija u datoj zemlji;
- obezbjeđuje to da su troškovi koje predstave krajnji korisnici koji sudjeluju u dijelu operacija koje se odvijaju u datoj zemlji utrošeni u cilju realizacije operacija i da odgovaraju aktivnostima dogovorenim između krajnjih korisnika koji sudjeluju u operaciji.

Vodeći korisnici iz zemalja sudionica obezbjeđuju blisku koordinaciju među sobom u provedbi operacije.

Odgovornosti drugih korisnika

Svaki korisnik koji sudjeluje u operaciji:

- sudjeluje u operaciji;
- odgovoran je za obezbjeđivanje realizacije operacije u okviru svojih nadležnosti prema planu projekta i sporazumu koji je potpisan sa vodećim korisnikom;

Prekogраниčni program

- surađuje sa ostalim partnerskim korisnicima u realizaciji operacije, i izvješćivanja za nadzor;
- objezbjeđuje tražene informacije za reviziju od strane odgovornih revizorskih organa;
- preuzima odgovornost u slučaju bilo kakve neregularnosti u troškovima koji su predstavljeni, uključujući i eventualnu otplatu Komisiji;
- odgovoran je za informacijske i komunikacijske mjere za javnost.

Funkcionalni Vodeći korisnik

U slučaju zajedničkih projekata (u kojima sudjeluju Vodeći korisnici sa obje strane i koji su posebno ugovoreni sa Ugovornim organima Srbije i BiH), dva Vodeća Korisnika nominiraju među sobom Funkcionalnog Vodećeg korisnika prije podnošenja prijedloga projekta.

Funkcionalni Vodeći korisnik je, *između ostalog*:

- odgovoran za sveukupnu koordinaciju projektnih aktivnosti na obje strane granice;
- odgovoran za organiziranje zajedničkih sastanaka partnera na projektu;
- odgovoran za izveštavanje ZTT-a o općem napretku zajedničkog projekta.

2. Izrada Projekta

Zajedničko tehničko tajništvo proaktivno će podržavati Vodeće korisnike i druge korisnike tijekom ciklusa trajanja operacija, tj. tijekom pripreme počevši od razvoja prijave, i realizacije operacija sve do potpunog okončanja date operacije. Detaljan raspored općih info dana ("road-show") biti će organiziran u cilju promicanja Programa prekogranične suradnje, i zatim praćen fokusiranim info danima, radionicama i manifestacijama u cilju potrage za partnerima. Ovo će biti podržano odgovarajućim reklamnim materijalima, redovito ažuriranom internetskom stranicom programa i drugim događajima kako bi se osigurala izgradnja mreže zainteresiranih strana i razmjena iskustava dobre prakse.

Molimo da pogledate poglavlje o ZTT (1.4 u ovom dijelu) radi detaljnije liste mjera koje je potrebno da obezbijedi ZTT radi potpore u izradi operacija. Pored toga, smjernice za podnositelje pružiti će opsežnu listu preporuka za podnositelje projekata o tome kako pripremiti kvalitetan projekat prekogranične suradnje.

3. Izbor projekata

Provedba IPA Programa prekogranične suradnje Srbija – Bosna i Hercegovina vršiti će se uglavnom na temelju mehanizama sheme granta. Procedure koje se prate u toku procesa biti će sukladne ugovornim procedurama koje važe za sve ugovore o vanjskoj pomoći Europske unije koji se financiraju iz općeg proračuna Europskih zajednica kako je navedeno u važećoj verziji priručnika "Praktičnog vodiča za ugovorne procedure za vanjske aktivnosti EZ"

Prekogranični program

(PRAG). Obzirom na prirodu projekata (prekogranična suradnja) i IPA Uredbu o realizaciji (Čl. 95 i 140) neznatna prilagođavanja standardnih pravila PRAG su obavezna.

Vrste projekata

Odabrane aktivnosti obuhvaćaju krajnje korisnike iz obje zemlje koji surađuju na najmanje jedan od slijedećih načina: zajednički razvoj, zajednička provedba, zajedničko kadrovsko popunjavanje i zajedničko financiranje.

Strateški projekti

ZNO može, ex ante, identificirati i odobriti strateške projekte za financiranje u okviru programa. Svi takvi projekti moraju jasno doprinijeti ostvarivanju ciljeva i prioriteta ovog programa. Obrazloženje za izbor strateškog projekta trebalo bi pojasniti to da bi strateški projekat mogao bolje riješiti određeni prekogranični problem nego shema granta. Strateški projekti mogu biti u obliku ugovora o uslugama, snabdijevanju ili radovima, a tender će biti sukladan standardnim postupcima za nabavke vanjske pomoći EU.

Takvi Strateški projekti mogu da se odvijaju samo na jednoj strani granice, međutim, utjecaj njihove realizacije treba da ima jasan prekogranični utjecaj, npr. poboljšanje okoliša ili stvaranje ili poboljšanje graničnog prijelaza ili prilaznog puta do graničnog prijelaza.

4. Financijsko upravljanje

U okviru centraliziranog upravljanja, Europska komisija obavljati će sve tenderske, ugovaračke i platne funkcije, na temelju dokumenata koje prilože korisnici, a sukladno pravilniku o ugovaranju i nabavci izloženim u Praktičnom vodiču EK za ugovaranje (PRAG).

Zajednički nadzorni odbor obezbijediti će uspostavljanje pouzdanog računalnog računovodstva i praćenja financijskog izvješćivanja, čime će se obezbijediti adekvatan tok revizije.

Europska komisija i državni organi za reviziju imati će ovlaštenje da vrše reviziju Prekograničnog programa.

5. Nadzor i evaluacija Programa

Nadzor Programa

Ugovorni organ ima ukupnu odgovornost za točnost upravljanja i provedbe IPA Prekograničnog programa Srbija - Bosna i Hercegovina. Operativne strukture su odgovorne za uspostavljanje sustava za nadzor nad programom. Sustav nadzora je važan u okviru obezbjeđivanja adekvatnog toka revizije za program.

Operativne strukture i Zajednički nadzorni odbor vršiti će nadzor nad programom kroz pozivanje na pokazatelje koji su navedeni u Programu.

Nadzorne alatke su slijedeće:

Godišnje izvješće i završno izvješće o provedbi: do 30. lipnja svake godine i po prvi put u drugoj godini nakon usvajanja prekograničnog programa Srbija - Bosna i Hercegovina,

Prekogranični program

Operativne strukture dostavljaju Komisiji i odgovarajućim nacionalnim IPA koordinatorima, godišnje izvješće o provedbi prekograničnog programa nakon pregleda koji obavi Zajednički nadzorni odbor.

Nakon pregleda od strane Zajedničkog nadzornog odbora, OS također dostavlja Komisiji i odgovarajućim nacionalnim IPA koordinatorima, završno izvješće o realizaciji programa najkasnije šest mjeseci po završetku prekograničnog programa.

Sukladno Članku 144 (2) IPA Uredbe o realizaciji, izvješća obuhvaćaju slijedeće informacije:

- a) napredak postignut u provedbi prekograničnog programa i prioritete u odnosu prema njihovim specifičnim, dokazivim ciljevima, sa kvantifikacijom, gdje god i kad god je moguće obaviti kvantifikaciju, koristeći pokazatelje iz Članka 94 (1) (c) na razini osi prioriteta;
- b) korake koje su poduzele Operativne strukture i/ili zajednički nadzorni odbor za obezbjeđivanje kvalitete i učinkovitosti provedbe, posebice:
 - i. nadzor i evaluacija mjera, uključujući i aranžmane za prikupljanje podataka;
 - ii. pregled svih značajnih problema u realizaciji prekograničnog programa i svih poduzetih mjera;
 - iii. uporabljenu tehničku pomoć.
- c) mjere koje su poduzete da se obezbijede informacije i objavi prekogranični program.

Kao opći princip, vodeći korisnici će na kvartalnom temelju slati u ZTT pisana izvješća sa informacijama o napretku projekta, uključujući i financijsko izvješće.

Operativne strukture obezbjeđuju unošenje podataka u sustav nadzora i organiziraju vanjske nadzorne posjete projektima granta. Izvešća o stanju, uključujući činjenične liste za projekte grantova, podnose Operativne strukture u ZNO dva puta godišnje, koji odlučuje o eventualnim potrebnim akcijama.

Evaluacija Programa

Sukladno Članku 141 IPA Uredbe o realizaciji, u okviru centraliziranog upravljanja, evaluacije tokom programskog perioda provode se u okviru odgovornosti Komisije. Ex ante evaluacija nije provedena sukladno odredbama navedenog člana, u svjetlu principa proporcionalnosti.

6. Javnost Programa

Zemlje korisnice i nacionalni IPA koordinatori obezbjeđuju informacije o programima i operacijama, uz odgovarajuću pomoć ZTT.

Prekogranični program

Kako nacionalni IPA koordinatori budu nominirali koordinate IPA Komponente II (prema Članku 32(2) IPA Uredbe o realizaciji), odgovornost za realizaciju programa informiranja i aktivnosti publiciteta snositi će koordinatori IPA Komponente II; oni mogu povjeriti ovaj zadatak, ili njihove dijelove, Zajedničkom tehničkom tajništvu.

Zajednički nadzorni odbor usvojiti će plan informacija i publiciteta sačinjen pod vodstvom koordinatora IPA Komponente II. Njega sprovode Operativne strukture i ZTT. Ovaj plan obuhvatiti će, između ostalog, aktivnosti koje imaju za cilj:

- usmjeravanje potencijalnih korisnika, profesionalnih organizacija, gospodarskih i socijalnih partnera, organizacija za promicanje mogućnosti koje pruža intervencija;
- svijest javnosti o ulozi EU u koristi intervencije i njenih rezultata.

Potvrđujem da ovaj prijevod u potpunosti odgovara izvorniku koji je sastavljen na engleskome jeziku.

Ovj.br. 29/03/2013-VIII

Prijedor, 29. ožujka 2013.

Aleksandra Majkić

stalni sudski tumač za engleski jezik, imenovana od strane

Ministarstva pravde Republike Srpske i Okružnog suda u

Banja Luci; po odluci: 01/2-704-30/02 od: 21. studenog 2002.